

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ..... 7 korona.
Egy óra ..... 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 32 korona.
Fél évre ..... 16 korona.
Egy negyed évre ..... 8 korona.
Egy óra ..... 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, december 20.

Nem utasította el az entente békejavaslatunkat

A háboru kezdete óta talán egy pillanat sem volt villanyos energiától feszültebb, mint a mai nap. Ma kellett eldölnie annak: fel tud-e érni a véres álmokat álmodó emberiség, s a józan gondolkodás be tud-e suhanni a gyűlölet-országának résein.

Ma kellett nyilatkozni Angliának a központi hatalmak békejavaslataira. Remény és kétség között hullámozott annyi nemzet lelke: mi lesz a válasz s a csalódások tengerében megfürdött lelkek már jövendöltek is: Hiába minden, békéről szó sem lehet!

A gyűlölet vonító sakáljai: a tőkék és gyárak érdekeit képviselő, megfizetett entente-lapok dühvel izgatták bele a szenvedő és sóvárgó embermilliók lelkébe fertőzött agyuknak riasztó híreit, s az első pillanatokban kétségbeesett vergődéssel nézett a világ a vérszagu jövő elé.

Mert a béke hír úgy terjedt el a világon, mint a fény, az illat, a jószág szokott: elképzelhetetlen gyorsasággal. A lövészárkok gyuladt szemű, álomtalan, örök éber katonáinak megroconsolt idegzete megfrissült e hirtől s ujjongva sietett átadni e megváltó hirt a szembenálló ellenséges lövészárkok szenvedő mártírjainak. Deszkákra krétával írták rá a reménység szavait, léghajókról dobálták le a nyomtatott ígéket, amelyek a gyötrellem borzalmas éjszakáinak végét: a virradat közeledtét jelezték. Havas esőben, sárban, jeges viharban, halállal küzdő hősök sirtak fel e szóra: Béke! — Földöntuli gyönyörűség zenéje hangzott ki e szóból: az ígéret földjének minden elképzelhető gazdagsága: édes anya, boldog feleség, ölelő gyermekkar, ház, jószág, föld, termékeny munkás élet: a földreszállott menyország: Béke!

S e pillanatban — úgy látszik — hiába szórták szét az angol és francia lapok a gyűlölet mérges nyálát: a béke közeledik. A zöld ággal repülő galambot ma nem üzték el mereven Angliából s minden reményünk meg lehet — Lloyd George mai nyilatko-

zata után — arra, hogy nem is fogják elüzni.

Aki remél, annak az élete nem boldogtalan. Mi újra remélünk, mert úgy látjuk, az egész világ érzi, hogy

a békéhez nem kell egyéb, minthogy a nemzetek sorsának intézői egyszer leüljenek egymással a zöld asztal mellé! Onnan nem kelhetnek fel többé rideg szívvel...

Lloyd George válasza.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Hágából jelentik: Londonból jelentik: Lloyd George miniszterelnök beszédét az angol alsóházban a legnagyobb érdeklődéssel várták. Az alsóház zsufozásig megtelt képviselőkkel és amikor a miniszterelnök a terembe lépett, zajosan üdvözölték. Lloyd George beszédének rövid kivonata, amely a külföld részére készült és amelynek szó szerinti szövege, csak holnap érkezik meg, a következőképp hangzik:

— A német javaslatokra válaszukat majd csak a szövetségeseinkkel teljes egyértelműséggel adjuk meg. Azt azonban meg kell jegyezni, hogy mindenkire, aki ezt a háborút könnyelműen meg akarja hosszabbítani, ezért ráhárul a felelősség és mindenki, aki a harcot idő előtt feladja, szintén személyesen felelős ezért a bűnért. A német birodalmi kancellár javaslatának elfogadása azt jelentené, hogy fejünket hurokba tennénk. Reparáció nélkül a béke lehetetlen.

A szövetségesek azért mentek bele a háboruba, hogy Európát a porosz katonai kaszt megrohanása ellen mindörökké megvédjék. Nekünk ragaszkodni kell azokhoz a teljes értékű garanciákhoz, amelyek által elérhetjük, hogy ez a kaszt Európa békéjét nem zavarhatja meg. Mi inkább bizunk rendíthetetlen seregeinkben, mint egy megszegett szóban. A szövetségesek néhány nap alatt megadják a békeajánlatra a formális választ. A Romániában történt gorbomba hiba szerencsétlenség volt, de a legrosszabb esetben ez csak meghosszabbítja a háborút. Annak megakadályozására, hogy a romániai helyzet ne rosszabbodjék, Lloyd George erélyes rendszabályokhoz nyult Görögországban, amelyeknek nézete szerint sikerei is voltak.

Végül kijelentette a miniszterelnök, hogy meg van győződve a végleges győzelemről, ha a nemzetet ugyanaz a szellem hatja át, mint a hadsereget a fronton.

Sonnino a központiak békeajánlatáról.

Az olasz kamarának ma nevezetes ülése volt, mert Sonnino külügyminiszter ma nyilatkozott hossza hallgatás után a központi hatalmak békeajánlatáról. A beszédnek az a szövege, hogy nem rideg elutasítása a központi hatalmak jegyzékének, hanem azt a feltűnő körülményt jelenti be a külügyminiszter, hogy még az entente hatalmak ma sem egyeztek meg a békeajánlatra adandó válaszjegyzékben. Habár Sonnino világosan nem mondja is meg, hogy milyen állást foglalnak el békeajánlatunkkal szemben, annyi bizonyos, hogy az entente sem tud könnyen napirendre térni felte, amint azt sajtójának viharos lármájából következtetni lehetett. Sonnino az éjszaka érkezett jelentések szerint a következőket mondta:

— Az ellenséggel a béketárgyalások megkezdésére irányuló javaslatokat benyújtók bizonyára abból a feltételekből kiindulva terjesztették a képviselőház elé, hogy az olasz kormány-
nak pontosan körülírt javaslatok van-

nak a kezében a megkezdendő béketárgyalások feltételeiről. Az igazság ellenben az, hogy mind a mai napig ilyen tárgyalási alap nincs. Ezzel szemben sokféle titokzatos beszéd s ugynevezett hiteles forrásból nyert értesülések vannak forgalomban, amelyek szerint Trentinó függetlenségét és önállóságát Ausztria akceptálja, más verzió azt mondja, hogy Belgium teljes függetlenségét és önállóságát a németek garantálják, viszont sokan önálló Elzász-Lotharingiáról és Trieszt-ről, valamint független Lengyelországról suttognak. Van egy csoport, a mely mindezeket és tetejébe egy balkán szövetséget emleget a béketárgyalások alapjául. Határozottan kijelenthetem, hogy az ellenség égis magasztalt békefeltételeiről nincs tudomásom.

— Suttogtak ilyesmikről már akkor is, mielőtt Olaszország a háboruba avatkozott, de ezek a híresztelések ak-

kor is teljesen alaptalanoknak bizonyultak. Tisza István gróf miniszterelnök a magyar képviselőházban megvilágította ezeknek a titkos ágálásoknak a célját. Békejavaslatokról tehát az általánosságban mozgó jegyzéktől eltekintve nincsen a kezünkben semmi és így azokról nem is nyilatkozhatom. Hogyha később meg is érkeznek azok, jelenleg nem mondhatok róluk semmit és így a békefeltételekkel foglalkozni teljesen célszerűtlen. A szövetségesek különben sem vehetnének figyelembe különleges békefeltételeket.

— A szövetséges hatalmak válaszigyzékének szövegét addig nem közölhetem, amíg annak tartalma felől az entente hatalmak kormányai nem létesítettek teljes megegyezést.

Béketüntetést engedtek Pétervárott.

Római jelentések szerint a pápa a német javaslatokkal kapcsolatosan minden interveinciótól tartózkodni fog.

A belga miniszterek egy nyilatkozatot közölnek, amely szerint Belgium csak a szövetségesek által diktaált békefeltételeket fogadhatja el.

A német békeajánlat közzététele az orosz sajtóban úgy a munkásság, mint a polgárság köreiben nagy örömet keltett, viszont a дума magatartása nagy elkeseredettséget idézett elő. A nagyobb kávéházakban a дума elhatározásának nyilvánosságra jutása után az emberek asztalokra álltak és a következőket kiáltották:

— Kergessétek szét a dumát, amely nem hozza meg nekünk a békét. A háborus párt többé nem szidalmazhat bennünket!

Amikor másnap a дума újból összeült, a palota előtt óriási tömeg gyűlt egybe, hogy távoltartsa az üléstől a képviselőket. Amikor Sidlovsky

Valamennyien kívánjuk a békét, de a tartós békét kívánjuk, amely nem attól függene, hogy ellenségeink milyen erősen kovácsolhatják össze a láncot, amely a legyőzött népeket összefüzi, hanem, amely megteremti az államok közti igazságos egyensúlyt, a nemzetiségi elv tiszteletben tartását, a nemzetközi jog törvényeit és az emberiség kulturigényeit. Kívánjuk a tartós béke alapjául — hogyha feltettük is magunkban, hogy az ellenség legyőzésére legnagyobb fokra emeljük erőfeszítésünket, de a hadi szabályokat mégis betartjuk — olyan nemzetközi rendet akarunk teremteni, amely meggátolja a szolgátságot, a hatalmi túlsúlyt, egyes népek leigázását.

— aki az általunk közölt javaslatot benyújtotta a dumának — megjelent a дума előtt a nép botokkal fenyegette meg.

— Adjatok nekünk vissza a békét és adjatok kenyeret! Le a háborus párttal! Az aljas dumát megvesztegették az angolok! — kiáltották igen sokan. Különösen azért volt nagy az elkeseredettség, mert a pacifista képviselőket a дума üléséről kizárták, úgy, hogy azok csak a hátsó ajtókon tudtak bejutni a terembe. Nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy a rendőrség nem tett semmit a tüntetők ellen.

A Journal de Geneve jelenti Párisból: Briand mint miniszterelnök nem élheti túl a szenátus hoinapi ülését. Ferry képviselő javaslatot nyújtott be azért, hogy szólítsák fel loyális szövetségeseket, hogy haladéktalanul segídkezzenek a hadsereg állományának kiegészítésében.

Józset főherceg vezérezredes hadsereg harcvonala:

A Gutin Tomnateken, az Erdős-Kárpátokban, orosz járőröket, a valóputnai országot mentén pedig egy orosz zászlóalj támadásait vertük vissza.

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Az utóbbi nap rész-harcaiban több mint 1000 orosz és román szállítottunk be és sok járművet zsákmányoltunk, nagyobb részt élelmiszerral megrakva. Észak-Dobrudzsában az ellenség két kiéptített álláson keresztül folytatta visszavonulását észak felé. Hadseregünk az alsó Duna felé nyomul előre.

Macedóniai hadszíntér:

A Struma mentén járőr-vállalkozások voltak, amelyek a bolgár és oszmán csapatok sikerével végződtek. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Koronázási főpróba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A koronázási ünnepség alkalmával a szigorúan körülírt ceremóniákat minden résztvevőnek szinte kinos pontossággal kell betartania, miután a legfontosabb alkotmányos cselekedetről van szó, amelyben minden törvényélettől szó mozzanatnak szimbólikus jelentősége van. A koronázási ünnepség azonban olyan körülményes s egyes jeleneteiben olyan sok irányu, hogy mindig szükséges közvetlenül a tulajdonképeni ünnepség előtt egy főpróbát tartani, melyen minden résztvevő a reá várakozó szerepet pontosan lejátsza.

Az 1867-ik évben Ferenc József király és Erzsébet királyné koronázásánál szintén megtartották ezt a főpróbát és pedig a király kívánságára. Egy délután az összes résztvevőket a koronázási templomba kérezték, ahol az uralkodópár már jelen volt.

A király a ceremóniamesterrel pontról-pontra felolvastatta a koronázási aktus lefolyásának ceremóniáit s amelyeket minden egyes pont után meg is próbáltak. Ha valami — ami ismételtelen megtörtént — nem ment eléggé simán, a király személyesen beleszólt a dologba s megismételtette a próbát, amíg minden a legsimábban ment.

A királyné koronázásának próbáján nagyon vidám jelenet is történt. Ezt az akkori vesprémi püspök: Ranolder János idézte elő. Midőn a ceremóniamester a ceremóniák felolvasása közben az illető helyen neki jelt adott kötelességének teljesítésére: a derék püspök rettenetes zavarba jött, jobbra-balra fordult, ide-oda kapkodott, anélkül, hogy elhatározásra tudott volna jutni. Hiába kísérelte meg a királyné és a ceremóniamester, hogy bátorságot öntsenek beléje: csak akkor tudta hivatalát betölteni, midőn a király felemelkedett helyéről, hozzámert, karonfogta és barátságos szavakkal igyekezett bátorságot szuggerálni belé. Az a kedves modor, ahogyan a király az izgatott embert megnyugtanni igyekezett, annyira tett az egybesereglett s a templomot teljesen megtöltő nemes uraknak és asszonyságoknak, hogy lelkesültségükben „Eljen” kiáltásokban törtek ki.

Kevésbé kellemes és mulatságos volt azonban a királyra nézve maga a koronázási ünnepsége. Órák hosszat fején viselni a súlyos koronát, vállain a nehéz, arannyal áttört kö-

Osszeomlott

orosz támadások.

Budapest, december 19. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Északoláhországban a helyzet általánosságban változatlan. A két utóbbi nap alatt körülbelül 1000 foglyot szállítottunk be és sok járművet zsákmányoltunk.

Józset főherceg vezérezredes harcvonala:

A Nesti-Guncsci szakaszon két erős tüzéségi előkészítés után megindult ellenséges gyalogsági támadás védőtüzünkben összeomlott.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének harcvonala:

Az ellenség tüzéségi tevékenysége helyenkint fokozódott.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nincs jelentős esemény. Hóler altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Dobrudzsában gyorsan vonul vissza az ellenség.

Berlin, december 19. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy harcvonala:

A Somme mindkét partján az ágyú és aknavető tüzelés átmenetileg élénkebb lett. Reimstől északnyugatra és északra vissza üztük a francia osztagokat, amelyek erős tüzéségi előkészítés után árkaik ellen előre nyomultak.

A német trónörökös harcvonala:

A Maas keleti partján a tüzéségi harc délután fokozódott. A franciák megtámadták Fosses erdőt. Az állásaink előtt fekvő Chambrette-major közelharc után kezünkön maradt. A támadási arcvonal minden más helyén vissza vertük őket.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonala:

A Narocz tótól délre és a tarnopol-zlocowi vasutvonalától délre a tüzéségi tevékenység időnkint fokozódott.

peny, jobbában tartani a súlyos kardot, lóhátra szállani, s így teljes díszben lemenni a koronázási templomból a lánchidig: olyan teljesítmény, amely ugyancsak próbára teszi az emberi erőt. Miután a Károly király koroná-

zása nem történik ilyen nagyszabású jelenetek között, s különösen mert a várból való lovaglás elmarad, Károly király helyzete lényegesen könnyebbé lesz. Főpróbát azonban mindenestre fognak most is tartani.

„Koronázás Budapesten”

(Aradi szemtanu 1867. június 8-ikáról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy előkelő aradi család, akinek tagja részt vett az 1867-iki koronázási menetben, bocsátotta rendelkezésünkre a következő érdekes leírást:

Midőn ma reggel a nap első sugarai felszókkentek a láthatáron, Budapesten szokatlan élénkséget találtak a szinte látszott a pirosas fényen, mellyel Budavár romjait megáraszták, afölötti bosszankodásuk, hogy felkeltői tisztokban megelőztettek. Június 8-án Budapest lakosait ágyudörgés kelté fel reggeli álmából, de az ágyudörgés a békét jelenté, sőt többet a béke fényénél, a béke biztosítását, a nemzet új hajnalának kezdetét. Magyarország legszebb ünnepét, a magyar király megkoronázásának napját. Ma reggeli öt órakor hullámzott a nép az utcákon, mindenki sietett alkalmas hely keresésére, melyen érkekei közvetítése által fokozhassa szíve örömet, tetteleg is részt vehessenek a nagy ünneplésen. Az országgyűlés mindkét házában tagjai fényes nemzeti díszruhában hatodíél órakor siettek már az ülésterembe, honnan rövid ülés után hosszú sorban kocsiztak át Budára, hol Boldogasszony-templomában az ünnep kezdődött.

Pontban hét órakor érkezett a templomba O. Felsőge a király és a királyné fényes menete a budai plébánia templom főkapujához. A Zsigmond, vagy Mátyás temploma, Budá e szép középkori emléke, mely már rendes alkalommal is karesu oszlopai és merész boltívezeténél fogva a szemlélőre nagy hatást gyakorol, ez alkalommal a pazar fényű és izléses díszítés által mintegy a középkor legszebb idejébe, a lovagok korába helyezi vissza a nézőt. Már O. Felsőgük és követlen kíséretük megérkezése előtt a meghívottak sokasága ellepte a templom főajtójában mindkét oldalon felállított állványokat. Az oltártól nézve balra, annak közvetlen szomszédságában a faldistorium mögött az érsekek, püspökök és főpapok foglaltak helyet, balra az első oszlop mellett a pápai nuncius karaszke állott. Ennek átellenében három lépcsőzetű állványon O. Felsőgük megkoronázási trónusai voltak felállítva, mindjárt mellette a főhercegek foglaltak helyet. Szemben ezekkel volt az aranygyapjasok és a császári és királyi rendek nagykereszteseinek állványa. A sanctuarium előtt a templom közepében állott egy második trónszámsoly, amelyet őfelségök csak a koronázási cselekvényig foglaltak el. E mellett jobbra a m. kir. minisztérium és titkos tanácsosok, balról pedig a mágnások, kamarások és asztalnokok állványa volt elhelyezve. Ezek után következtek jobbról a palotahölgyek, az örökös tartományok törvényhozó testületének és a képviselőház tribünei, balról pedig a diplomáciai testület, a főrendiház, a testületek és más idegen vendégek állványai.

Az összes főpapság a primás vezérlete alatt, a magyar koronához tartozó tizenegy ország zászlóit vivő főurakkal a főbejáratnál fogadja őfelségeiket.

Őfelsége a magyar királyi főkamrás és a bellovász segélyével leszállván a lóról és őfelsége a császárné főudvarmestere segélyével pedig kiszállván a diszkocsiból, a templom bejáratánál leterített szőnyegen térdeltek, miközben a hercegprimás a feszületet és szentelt vizet nyújtotta át. Őfelsége itt felemelkedvén, kisebb kísérettel a bejárat melletti sekrestyébe vonultak, a püspöki kartól, élén a hercegprimással kísérve, mialatt a többi urak és hölgyek helyeiket a templom állványain elfoglalták. Erre a hercegprimás segédletétől kísérve most már a főoltárhoz ment, felölté a miseruhát és bevárta a menet további megérkezését.

Ezután leírja a koronázás szertartását, a mely most is változatlan lesz. A koronázás

után a király a Szent János templomba vonult a sarkantyus vitézek fölavatására.

Az ünnepélyes cselekmény után a magyar király emelt koronás fejfel a pesti belvárosi plébánia terére érkezvén, letette az esküt.

A király ismét lovára pattant, a menetbe sorakozott, a menet ismét megindult és a Városház-téren és Váci-utcán át a Dorottya-utca felé folytatta útját.

Elől jöttek a Haller-huszárok egy százada, aztán az udvari csatlósok lóháton, vörösrubában, aztán a pálcások magyar díszöltönyben. Ezt követték a megyei és községi bandériumok. Többnyire minden megye három lovagot küldött, de némelyek többet is. Elől jöttek a jászok és kunok, főkapitányuk, az ősz, de daltás Ráday Gedeon gróf vezetése alatt, azután jöttek a pestvárosi és budavárosi bandériumok, a pestiek csakis kék és fehér színt alkalmazva. A megyék között első helyen jöttek a pestiek. A megyei bandériumok után császári heroldok következtek, azután tizenöt-husz ausztriai apród veres kabátokban, fehér selyem nadrágokban, azután jöttek a főurak rang szerint, közöttük hirtelen feltűnt Kenedey Arpád trador atilában, Wenckheim Béla gyönyörű palastmentéjével, Wenckheim Frigyes biborvörös bársony dolmány és nadrággal, ifju Teleky Samu gróf sötétkék bársonypalasttal, Csekonicz Endre ezüstszínű atilában, gránátszín palasttal, Radvánszky Endre violaszín bársonyatilá, Radvánszky Béla kék bársonymente piros nadrággal, Bethlen Gábor tigrisbőrrel ékített palasttal, Andrássy Gyula gróf, Odeschatchi Gyula herceg, Károlyi György, Gyula, Ede és különösen Károlyi István, Csaky Albin, Zichy Ferdinánd, Viktor és Jenő aranytól, drágakövektől és gyémántoktól ragyogó öltönyeikben, egy Batthyány ezüst és acél vértetben, Széchenyi Béla tizenhatodik századbeli divatban. Karácsonyi egész öltözete azurkék bársony volt drágakövekkel, Lónyai Mienyhért barna bársony és a nyereg kapuján a pénzes tarsolyok. Az ország zászlaját a hetvenkilencéves, ősz Orczy György báró vitte, biborvörös bársony hatlyuprömes mentében, ősrégi lószerszámzattal. Az ország kardját a harcias tekintetű Zichy Edmund gróf, egész szertartás alatt levett kalppaggal, a buzogányt Majláth országbiró, az ország almáját Sokcevicz horvátban.

Igy vonult a menet egész pompájában a Dorottya-utcán be, hol a Lánchid-térre érve. Őfelsége a király daltás levante módjára a királydombra vágatott és kivont kardjával az ég négy tája felé vágva jelölte, hogy a hazát védeni fogja. A kardvágási szertartás tartott legrövidebb ideig és ezután a menet a Lánchidon át visszavonult Budára.

Visszaérkezve a koronázás ünnepélyéről, a várpalotába szállottak le s a nagyterembe érkezve, Andrássy gróf egy medencébe vizet hozott és ő felsége a király a kezeit ebben megmosta, a primás kezeit kendővel megtörölte és ekkor a szent korona őfelsége fejéről levétett. A primás rövid imát mondva, a magas vendégek a királyi ebédhez ültek. Az asztalhoz ült őfelsége a király és a királyné, az ország primása, a nádori helyettes Andrássy Gyula gróf, a pápai követ, Falcinelli.

Az alsó és felsőház tagjaiból e célra ki-nevezett küldöttség vitte a szolgálatot a rövid étkezés mellett, azután ismét kezmosás volt és ezzel a mai napi koronázási szertartásnak utolsó szakasza is bevégeződött.

E királyi étkezést számos urak, főhercegek és vendégek voltak szerencsések végignézhetni.

Holnap választja a Ház a nádorhelyettesest.

(A koronázó országgyűlés ülése.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülésén Szász Károly alelnök elnöklésével folytatták a nádorhelyettes megválasztásáról szóló vitát.

Kállal Ubul, az első felszólaló azt hangoztatja, hogy a kormánypárt magának sajátítja ki a koronázást. József főherceggel Tisza István grófot állították szembe. Bármiként is ítéljük meg a dolgot, Tisza, aki palotábrókkal és rendőrökkel alapozta meg a magyar alkotmányt, nem lehet nádorhelyettes. Az ellenzék ehhez nem járulhat hozzá, ebbe nem nyugodhat bele.

Batthyány Tivadar gróf kijelenti, hogy pártja elhatározta, hogy a koronázásig eltekint a pártviszálytól. Így is demonstrálni akarták a nemzet egységességét. Szerették volna, ha a nép embere tenné a király fejére a koronát és ezért csatlakoztak József főherceg jelöltetéséhez. A legnagyobb skandalum, hogy Tisza a királyi család egyik népszerű tagját nem engedni megválasztani.

Nemess Zsigmond közbekiált: Ne tessék József főherceget az ellenzéknek kisajátítani.

Erre a közbekiáltásra tomboló zajba tört ki az ellenzék, úgy, hogy Batthyány Tivadar gróf csak percek múlva folytathatta beszédét és visszautasítja azt az inszinuációt, hogy az ellenzék ki akarja sajátítani József főherceget.

Nemess Zsigmond ismét közbekiált, mire megint kitör a vihar. Majd Batthyány Tivadar gróf folytatja beszédét:

— A magyar nép — mondotta — nem Tiszát óhajtja nádorhelyettesnek, hanem József főherceget akarja, akit a honvédek császári és királyi tetséges atyjuknak neveznek. József főherceg szereti a magyar katonákat, tisztjeit gyakran utasítja, hogy tiszteljék a honvédeket, mert ők azok, akik a dinasztia és a monarchia erőssé teszik. A katonák egytől-egyig József főherceget akarják. Tisza jelöltségével szemben, a munkapárt többsége ellenében a nép husz milliónyi többségére hivatkozik. Tisza azonban magát, mint a többség vezérét inkább tartja alkalmasnak a nemzet képviselőjére, mint a nép bálványát. Tisza érdemeire szoktak hivatkozni. Utal az oláh betérésre, ahol a kormányt és annak vezérét terheli mulasztás. Ha a munkapárti többségre hivatkozva ragaszkodnak Tisza megválasztásához, akkor rá kell mutatni, hogy a többség miként jött létre: választások körüli visszaélések útján. Beszédét azzal végzi, hogy Tisza nem lehet nádorhelyettes, az ellenzék ebbe nem nyugodhat bele.

(Politikai tör a miniszterelnök ellen.)

Neményi Károly beszédében hangoztatja, hogy a történelem méltányolni fogja a magyar nemzet erkifejtését a világháboruban. A nemzeti egység megóvása nem kizárólag az ellenzék érdeme, a többség mindenkor az ország érdekeit tartotta szem előtt és sajnálatos, hogy a koronázással kapcsolatban olyan beszédek hangzanak el, melyek a parlament nivóját vesélyeztetik. (Nagy zaj.) Még sajnálatosabb az, hogy a vitába belevonták egy olyan térlunak a nevét, akit minden magyar szívből szeret és tisztel.

Az ellenzéki oldalról ezt kiáltják: Miért nem szavaz rá?

Neményi folytatja beszédét. Az ellenzék, nem tisztelve a főherceg személyét, belevonta a vitába, holott a főherceg kijelentette, hogy nem akarja, hogy személyét politikai tör-

ként használják a miniszterelnök ellen. Rámutat arra, hogy a koalíció idején szöveg-vonással megtörték az ellenzékét. Ma más eszközökkel éltek.

Az ellenzék óriási zajban tör ki. Neményi percekig nem jutva szóhoz, a zaj elmúltával folytatja beszédét. Tiltakoznia kell az inzultációk ellen, amellyel a többséget illették. Amíg testvéreink a harctéren vérük hullásával megvédelmezték a magyar hazát, az alatt a miniszterelnök idehaza hajthatatlanságával szerzett magának a honvédelem körül felejthetetlen érdemeket. A véderőjavaslat és a parlament működésének biztosítása Tisza István érdeme. Ő méltóan fogja képviselni a nemzetet, melynek többsége rendületlen bizalommal viseltetik iránta. (Zajos helyeslés.)

Justh János a következő felszólaló. Tiltakoznia kell ama kijelentés ellen, mintha a Tiszától kiderőszakolt véderőjavaslat mentette volna meg a hazát. A néphadsereg és a népfelkelők mentették és védelmezték meg az ország határait. A munkapárt az általános választójog jel-szavával indult a választási harcokba, de akkor becsapták az országot és most is azt akarják tenni. Tisza szemérmetlenül József főherceggel szemben ki akarja erőszakolni megválasztását ama többségnek jogán, melyet Lukács László hozott össze. Megválasztása ellen tiltakoznia kell.

(Éljen Tisza István a nádor helyettes.)

Nemess Zsigmond Andrassy Gyula gróf beszédével polemizál. Helytelen és nem megengedhető a főherceg személyének a vitába való bevonása. A kisebbség terrorját nem tűrhetik el. A közvélemény Tisza István gróftól tartja a legelső magyar embernek és az iránta érzett szeretet nem mai keletű. Párthívei szeretik és sohasem hagyhatják cserbe. A miniszterelnök méltóan képviseli a nemzetet. Beszédét ezzel a felkiáltással fejezte be; *Éljen Tisza István gróf nádorhelyettes.*

Apponyi Albert gróf személyi kérdésben szólal fel ezután. Kijelenti, hogy József főherceg jelölésével az ellenzék nem taktikázik, ezt a vádat visszautasítja. A főherceget azért javasolták, hogy a vitát elkerülhessék. József főherceget a nemzet szeretete és tisztelete övezi és a koronázási aktus az ő megválasztásával simán és előzetes belpolitikai küzdelmek nélkül folyhatott volna le. A taktikázást a többség követte el.

Rakovszky István kijelenti, hogy Tisza mérhetetlen hiúsága idézte fel a vitát. Alkotmányunk romjain pártfogókat akartak csinálni a koronázásból. Mégha Tisza István gróf lenne a legméltóbb is erre a tisztségre, akkor sem szabadna elfogadnia a főherceggel szemben, ki a harctéren szerzett érdemeket, míg a parlamentben csupán Tisza pribékjei ontották Hederváry Lehel vért.

Az elnök ezért a kijelentésért rendreutasítja Rakovszkyt. (Nagy zaj.) Ezután az elnök az ülést felfüggeszti és folytatását délután, négy órára tűzi ki.

(A képviselők mellözése.)

A délutáni ülésen Simontsits Elemér alelnök elnököl.

Szmrecsányi György tiltakozik az ellen, mintha Tiszának érdemei lennének a honvédelem körül. Hibáztatja a kormány rendszerét, a mellyel az áruszörának, a ngybankok tulajdosainak és országsszerte pártpolitikanak tág teret nyitott. Kifogásolja, hogy a koronázás előkészületeinél mellőzik a képviselőket. A főrendiház elnöke önhatalmúlag jár el a szerepek betöltésénél.

Balogh Jenő igazságügyminiszter kijelenti, hogy a koronázás programja olyan nagykörü aprólékos munkát igényel, hogy az a maga egészében nem terjeszhető be a parlament elé. Ami a képviselők mellözését illati, ez tévedés, hiszen az előkészítő bizottságnak minden pártból vannak képviselő tagjai. A főrendiház és képviselőház elnöksége között egyes kérdésekről állandó érintkezést tartanak fenn.

A koronázási vitát ezzel befejezték. A Ház ezután elfogadta a miniszterelnök javaslatát, hogy nádorhelyetteset válasszanak, a királynak és a királynénak ötvenezer darab aranyat adjanak koronázási ajándékkul és különböző bizottságokat válasszanak.

A legközelebbi ülés holnap délelőtt lesz, napirendjén a nádorhelyettes és a bizottságok megválasztása, azután pedig az interpellációk.

A mai ülés negyed hatkor ért véget.

Fixfizetés a kávéházi és szállodai női alkalmazottaknak.

(Értekezlet Aradon egy miniszteri leirat alapján.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi kereskedelmi és iparkamara két nappal ezeiött érdekes ülésre szóló meghívót küldött szét az aradi vendéglősöknek, szállótulajdonosoknak és több nagy iparosnak. A meghívó a csütörtökön délután négy órakor tartandó értekezletre szól. Illetékes helyen érdeklődünk ez értekezlet iránt és a következő információkat kaptuk:

A kamara a kereskedelmi miniszter leirata alapján fontos szociális ügyben fog véleményt mondani. Tudvalóval a múlt esztendőben a belügyminiszter szigorú rendeletet hozott ki az üzletszerű szerelem meggátolása végett. A prostitúciónak, ugyanis igen szomorú eredményeit láttuk az országban és épen ezért a kormány szükségesnek tartotta erőlyes kézzel nyulni ehhez a kérdéshez. Nekám Lajos egyetemi tanárt kormánybiztosként ki is küldték a kérdés alapos tanulmányozására és messzemenő hatáskörrel ruházták fel. A múlt évben kiadott rendelet felhatalmazta a hatóságokat, hogy megvonhassák a szállodai és vendéglői iparjogot az olyan üzletektől, amelyek tulajdonosai elő segíük a prostitúció terjesztését.

A kormány azonban arra a meggyőződésre jutott, hogy ez csak fél intézkedés volt, mert a bajt gyökeresen nem tudta orvosolni. Az eddigi tapasztalatok szerint a kártékony ragályok felszke azokban a szállodákban keresendő, amelyekben a női alkalmazottaknak nincs fix fizetésük, hanem más uton szerzett jövedelemből tartják el magukat. A kormány elhatározta, hogy ennek az ártalmas rendszernek véget fog vetni és rendeletileg fogja törvényhatóságokint megállapítani a szállodai, vendéglői és kávéházi női alkalmazottak minimális állandó fizetését. Nehogy azonban a régi üzlettulajdonosok meghaligatása nélkül határozzon ebben a kérdésben, arra hívta fel a kereskedelmi és ipari legtöbb érdekképviseletet, a kamarát, hogy az ez ügyben összehívandó szakértekezlet alapján tegyen javaslatot emez üzletek női alkalmazottainak fix fizetésére vonatkozóan.

Az aradi kamara, mint értesülünk, a csütörtök délutáni ülésén elhangzó vélemények alapján fogja a minisztert informálni.

MOZGOKEP SZINHÁZ.

Summi Marica — Bogdán Stimoff.

(Bolgár nemzeti film, bemutatja az Uránia.)

Szinültig megtelt nézőtérnek lelkesedése és a rokonszenvnek látható jelei kísérték tegnap a színház bemutatóját, mely ez uttal nemcsak művészi esemény volt, hanem hivatást teljesítő hazafiasság is. Nem a háboru termelte aktualitás, nem az agyoncsépett háborus film unalmassága, hanem egy komoly nagy érzések megszemélyesítése foglalta le az egész estét. Bogdán Stimoff név, mely azonban magát az egész bolgár nemzetet jelenti. Látjuk a hazájában visszatérő bolgár parasztot a mint lelkesedésének egész melegével, a hős bátorságnak minden vakmerőségével reá veti magát hazája ellenségeire: akkor eszükbe jut a diadal, a melyet feltartóztatatlan erővel vívtak ki hős fegyvertársaink. Ha nem volna semmi értékes ebben a filmben, mint éppen az, hogy egybe kapcsolja az érzéseket és meleggé teszi azt a rokonszenvet, melyet amugy is érezünk a bolgár nemzet iránt: a film már hivatást töltene be. De a mikor ezt a filmet megcsinálták, gondoltak arra, hogy dicsőséggel fogja bejárni a szövetségesek országait s ezért minden művészséget, minden technikai készütséget felhasználtak arra, hogy a film mennél tökéletesebb, mennél szebb legyen. És meg kell állapítanunk azt, hogy ebben a filmben igazán kifejezésre jut mindaz, amit érezünk akkor, a mikor a bolgár nemzetről hallunk. Talán reklámozni volna, ha megemlítenénk azt, hogy a filmben a bolgárok királya is szerepel és hogy ez a szereplés tisztán a film értékének emelése érdekében történt. Ugyancsak megemlíthetjük, hogy Augusztia főhercegnő egész udvartartásával a budai várban végig nézte a filmet és csak a legfelsőbb melegezés és elismerés kifejezése után jutott a film forgalomba.

A színház a budapesti megjelenés előtt hozza a képet, mert az időpontot most tartja alkalmasnak arra, hogy a közönségnek rokonszenve a bolgár nemzet iránt fokoztassék és megerősítették. Megállapíthatjuk, hogy a közönség meleg rokonszenve és igazán fejlett értelmű mintegy megérezte azt, hogy itt művészi tökéletességgel keresztül vitt agitációról van szó és szinte óvációt rendezett annyiszor valahányszor alkalma nyílt tüntetni a bolgár nemzet mellett.

* **Ég a cirkusz!** (Nagy artista-dráma az Apollóban) Az artista-drámák mindig kedves filmjei a mozibáráro közönségnek, mert a mozi színjátszása egybe van kapcsolva artista mutatványokkal, amelyekből nekünk, városi embereknek, ritkán van részünk. Az Apolló-színház csütörtöki új műsorán egy ilyen nagyszabású artista-drámát mutat be „Ég a cirkusz” címen. Káprázatos artista-attrakciók teszik élénkké és izgalmassá az ideizgatóan érdekes meseszöveget. 3

* **Berky Lili utolsó fellépte az Apollóban.** Két estén át nagyszámú publikum gyönyörködött Berky Lili legújabb szerepében: A méltóságos rabasszonyban. A nagy művésznek tehetségének gazdag skáláját csillogtatja meg Sas Ede megkapóan szép drámájában, amelynek rendezése és kiállítása is fölveszi a versenyt a legkiválóbb külföldi filmgyárakkal. A méltóságos rabasszonyt utoljára szerdán vetíti az Apolló-színház számos mellékképekkel együtt. 3

A hadikötvény ép oly biztos, mint a pénz. Mindkettőnek értéke az állam hitelképességén és gazdasági erején sarkalnak. Csak hogy az otthon tartott pénz gyümölcsözötlenül hever, míg a hadikötvény nat szazaleknál nagyobb kamatot hoz!

Négyszázötvenezer korona városi új jövedelem.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottsága legutóbb tartott közgyűlésén úgy határozott, feir a belügyminiszterhez és engedélyt kér arra, hogy 1917-dik év első negyedében az 1916-ik esztendőre jóváhagyott költségvetés keretében gazdálkodhassék, mert *Kilényi János* főszámvévő nem tudta elkészíteni a város költségvetését oly időben, hogy azt a törvényhatóság az 1916-dik év végéig tárgyalhatta s a miniszterhez felterjeszthette volna. A város tehát indemnitással dolgozik a jövő év első negyedében, ami ideiglenes megoldásnak papiroson megjárja, de a tényeknek egyáltalában nem felel meg. Már ez évben is pótköltségvetést kellett készíteni, mert a büdzset keretei szűkebbek voltak és a most készülő költségvetés alaprajza máris sokkal szélesebb bázison fekszik, semhogy a tavalyi előirányzattal a város adminisztrációját folytatni tudná a tanács. A kiadások olyan méreteket öltenek, hogy a költségvetés tárgyalásával együtt feltétlenül új jövedelmi forrásokról kell gondoskodnia törvényhatóságnak.

Ez a kérdés nem új, már régóta kísért a deficit réme és a háboru közbejötté nélkül is, ha a fejlődés normális tempójában haladt volna előbbre a város, akkor is szét kellett volna törnie azokat a kereteket, amelyekben háztartásának épületét beállította. A város kereskedő és ipari jellege az évtizedes pótdómelés tudományát teljesen esőd elé állította és arra kényszeríti a város vezetőségét, hogy valami sokkal okosabbat és valami sokkal igazságosabbat találjon ki jövedelmeinek fokozására. A háboru minden okoskodást halomra döntött és egyszerűen belenyúlt a város pénztárába, hogy onnan soha, vagy csak esetleg megtérülő százazreket vegyen ki, és meggyőzött minden laikust arról, hogy kölcsönök felvételével, adósságesinálással és pótdómeléssel Aradon tovább gazdálkodni nem lehet. A háboru hangulata, a háboru eseményei fogékonyabbá tettek sok embert, annak az igazságnak elismerésére, hogy a leglényegesebb kérdést a háboru utáni fejlődés feltételeit, a rekonstrukció nehéz munkáját Aradon pótdómeléssel megoldani nem lehet. Ha még lenne valaki, aki ezt az igazságot nem látná át, úgy a készülő költségvetés megcafolhatatlanul be fogja neki bizonyítani.

Mint említettük, két út áll a törvényhatóság előtt, pillanatnyi kiadásainak fedezésére, tehát a mindennapi élet szükségleteinek kielégítésére. Vagy a pótdónak, tetemesen, még eddig sohasem hallott mérvű felemelése, vagy pedig egy olyan adó megteremtése, amely amellet, hogy tekintélyes jövedelmet jelent, igazságos is, fejlődőképes is és ott jelent megterhelést, ahol a teher elbirása lehetséges. Ugy tudjuk — még részletes szám adatok nem állanak rendelkezésünkre — de úgy tudjuk, hogy az igazsághoz igen közel jár a számítás, amely szerint, ha a törvényhatóság továbbra is a pótdó emelésével akarja a költségvetés bevételi hiányait fedezni, akkor százáz, vagy százszáz százalékra kell emelnie a községi adót. Vajjon az a törvényhatóság, amelynek tagjai a város lakosságának legnagyobb kontingensét, a kereskedő és ipari világot képviselik, hozzájárul-e az ilyen városi pénzügyi politikához és gazdálkodáshoz, az nem is lehet kérdéses. Ott, ahol a kereső osztályokra ilyen terhet akar rárakni a város vezetősége, nemcsak

fejlődésről, haladásról nem szabad beszélni, de egyszerűen be kell zárni a boltot, mint ahogy népiesen mondják, és meg kell kérni a csődöt.

Ezeket a mindennapi igazságokat a tanács ép oly jól tudja, mint az adófizető polgár, akiknek nyomoruságos keresetéből kell majd ezeket a horribilis terheket fedezni.

Nem marad más hátra, mint megvalósítani azt az adónemet, amelynek igazságosságát, helytállóságát vitatni sem lehet és amely költségvetéssel együtt javaslat alakjában nemsokára a törvényhatósági bizottság elé kerül. Ez a telek értékelkedésének megadóztatása, amely azt a vagyont érinti, ami önmagától, tulajdonosának a munkája, fáradozása és hozzájárulása nélkül állandóan szaporodik, de úgy, hogy a köznek semmi haszna sincs belőle. A munkálatok már hónapok óta folynak és ma már pozitív szám adatok alapján megkonstruálható az a jövedelem, amely a város pénztárát illetné anélkül, hogy bárkit is igaztalanul terhelne meg. Megtörtént a város területének telekszerinti összeírása és felbecsülése.

A rendelkezésre álló adatok szerint Aradon körülbelül tizenkétezerháromszázötven holdnyi beépített és beépítetlen terület van, amely hat és tizenmillió korona jövedelmet hajt tulajdonosainak. A bizottság ezt a telekkomplexumot száztizenkét millió koronára becsülte. Azonban ez az összeg vitatható, mert, mint halljuk, vannak belvárosi telkek, amelyeket tulajdonosra értékelték, viszont vannak külvárosi telkek, amelynek az értékét illetően alacsonyabban állapították meg. Körülbelül reális megállapításnak felel meg, ha azt mondjuk, hogy *kilencven millió korona értékű az a telek*, amely értéknövekedési adóval nyugodtan megroható. Ötszázalékos adót véve alapul, ebből **négyszázötvenezer korona jövedelem lenne a városnak.** Megjegyzendő, hogy ma házbérjövdelem után a város hatszázharmincezer korona adót vet ki. Az előbb említett, majdnem tizenmillió korona új jövedelem fedezné mind azokat a kiadásokat, amelyek a háboru következtében és az első időben, a béke helyreállításának első örömteljes óráiban, a városra feltétlenül hármanak, sőt mint a számításokból meggyőződünk, abba a helyzetbe kerülne a törvényhatóság, hogy a *hetvennyolc százalékot le is számíthatná néhány perccenttel.*

Tagadhatatlan tény az, hogy a háboru terhei minden felelős faktort új jövedelmi források keresésére kényszerítenek. Sem az állam, sem a városok nem tehetnek egyebet, mint új adókon spekulálnak és mint ismeretes, minden életszükséglet megszerzését újabb és újabb terhekre tesznek nehezebbé. A pezsgőt és a világitást, a kártyát és a cipőtalpat, a burgonyát és a lisztet, mindent, mindent megadóztatnak, csak a földnek pogány tisztelete él a magyarban olyan óriási hatalommal, hogy ahhoz hozzájárulni senki nem mer. Nem mondjuk, hogy Arad város közönségének a hivatása ezt a bálványimádást kikezdeti. De ha saját területén levő földet, amely tulajdonosainak a város életében hatalmat és irányító, elhatározó jogokat biztosít, igazságosan és az egész közönség céljaira megadóztatja, akkor az, *ellen csak a korlátolt önzés emelhet szót.*

Szabályozzák a városi tej ellátást. (Ezer liter tejre sok ezer jelentkező.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Miután a város közönségének rendelkezésére álló tej 1917. évi január hó 1-től csak a legszükségesebb igényeket fogja kielégíthetni, oly célból, hogy csak azok jussanak hatósági tejhez, akiknek erre leginkább szükségük van, a belügyminisztertől nyert felhatalmazás alapján *Lőcs Rezső* helyettes polgármester a város közönségét a következőkről értesíti:

1. Városi tejre csakis 3 éven aluli gyermekek és olyan otthoni betegek tarthatnak igényt, akiknek tejre nélkülözhetetlenül szükségük van.

2. A tej-igazolvány a 3 éven aluli gyermekek részére naponként 1 liter, beteg részére az orvos megállapításához képest naponként egy fél, esetleg 1 liter tej vásárlására jogosít.

3. A gyermekek részére kiállított tej-igazolvány 1917. december hó 31-ig bír érvényvel. A betegek részére kiadandó tej-igazolvány érvényét az orvos állapítja meg, de az 30 napnál túl nem terjedhet.

4. A tejigazolványt a közéletmezési hivatal adja ki. A gyermekek korát és számát az anyakönyvi hivatal bizonylatával igazolni kell; ezt helyettesítheti a rendőrség eredeti lebélyezett bejelentő lapja, az oltási bizonyítvány, vagy a gyermekek születésének bejelentésekor az anyakönyvvezető által kiállított s mindenkinek kézbesített születési tanúsítvány. 5. Beteg csak akkor kaphat tejigazolványt, ha a kezelő orvos (magán, egyesületi, kórház, kerületi orvos) neki betegségről tanúsítványt állít ki és a lakás szerint illetékes kerületi orvos ezen tanúsítványra rávezeti, hogy az igazolvány kiadható. Ha a betegnek a teje az igazolvány érvényességének lejártá után is nélkülözhetetlenül szüksége van, újabb orvosi bizonyítvány alapján az előirt módokat mellett újabb tej-igazolványt kaphat, de ismét csak legfeljebb 30 napra. Az aláíró orvos 1914. évi L. t. c. 9. §-a értelmében és egyébként büntetőjogilag felelős a tanúsított adatok valódiságáért. Az orvosi tanúsítvány *bélvégmentes* és azt a kezelő orvos *díjtalanul* tartozik kiállítani.

8. A tej-igazolvánnyal a jelentkezőknek az igazolványon kijelölt üzletben a tejet az igazolvány szelvényének átlukasztása mellett fogják kiszolgáltatni.

9. A tej-igazolványok alapján járó tejet naponta reggel 10 óráig az igazolványosok részére kell fentartani. Ha azonban a tej az üzletbe bármikor oknál fogva elkésve érkezik, vagy a tejszállító vállalat általában a délutáni tejszállításra tért át, akkor a tejet az igazolvánnyal rendelkezők részére délután 4 óráig kell fentartani. Az árusításnál az igazolványosok mindig az igazolvány nélkül vásárlók előtt szolgálndók ki, még ha később jönnek is. A kitűzött időpontig el nem adott igazolványos tej bárkinek eladható.

Ezek az intézkedések a hatósági tejet árusító üzletben látható helyen kifüggesztendők.

10. Mindennemű panasszal a gazdasági tanácsnokokhoz kell fordulni.

Ez a rendelkezés 1917. január 1-én lép életbe és ezzel egyidejűleg hatályukat veszítik a tanácsnak jelen rendelettel ellentétben álló előző rendelkezései, valamint hatályukat veszítik az eddig kiadott tejigazolványok is.

Felhívja a helyettes polgármester a város közönségét, illetve mindazokat, akik 3 éves, vagy ennél fiatalabb gyermekeik részére tejet igényelnek, vagy pedig orvosi bizonyítvány szerint betegek s ezért tejre szükségük van, hogy igényüket fentebb felsorolt okmányok, illetve orvosi bizonyítvány felmutatása mellett a gazdasági hivatalban december hó 27., 28., 29. és 30. napján, a *törtétes kikerülés végett lehetőleg levelben jelentsek.*

Epen ma délután értesültünk arról, hogy a gazdasági hivatalban már is tulajgyezték a rendelkezésre álló ezer liter tejet. Mi lesz azokból, akik betartják a rendelkezéseket és csak december végén jelentkeznek?

Letartóztatott rekviráló bizottság.

(A marosborsai tanító büne. — A tengerijét visszakívánó paraszt áldozatkészsége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke, Kürthy Lajos báró az egész országra egy második, rendkívül szigorú feltételekhez kötött rekvirálást rendelt el, mert véleménye szerint az eddig lerekvirált és feltárt gabonamennyiség nem felel meg a termésnek és annak a várakozásnak, amelyet a Hadi Termény részvénytársaság a hadsereg és ország ellátása céljából a termés bejelentéséhez fűzött. A most kiadott utasítás rendkívül szigorúan kötelességévé teszi a városok és vármegyék első tisztviselőinek, hogy minden lehető módon tárják fel az elrejtett gabonát. *Biztosra vehető ugyanis, hogy nagymennyiségű rejtett gabonakészletek vannak még az országban.* Arad városának és a megyének első tisztviselői a múlt héten értekezletet tartottak, amelyen kioktatták alantas közegeiket a rekvirálás végrehajtásáról és keményen a lelkiükre kötötték, hogy lelkiismeretesen végezzék el ezt a nagyfontosságú munkát. Hiszen győzelmünk egyik elengedhetetlen előfeltétele, hogy kellő mennyiségű gabona álljon az ország lakosságának rendelkezésére és ne ismétlődjenek meg azok az ismert nehézségek és kellemetlenségek, amelyek az ország lisztellátása körül eddig mutatkoztak.

Hogy milyen fontosnak tartja az Országos Közélelmezési Hivatal a rekvirálást, mutatja az a körülmény is, hogy katonai karhatalmat is rendelt ki a rekvirálásban való közreműködéshez, hiszen elsősorban a hadsereg céljait szolgálja a feltárás. Ez az intézkedés szükséges és hasznos volt; rendkívül sajnálatraméltó esemény mutatta meg, hogy a katonai közreműködés nagyon fontos a rekvirálásoknál.

Mélyen elszomorító és megdöbbentő esemény történt a rekvirálások körül épen Arad megye területén. Vigasztaló csak az a reménység, hogy valószínűleg egyedül áll ez az eset, mert nem tételezhető fel, hogy többen legyenek a rekvirálással megbízott tisztviselők között olyanok, akik anyagi előnyökért lelkiismeretlenül végeznék el munkájukat.

Szuronyos fedezet mellett szállították ma Aradra Marosborsa község tanítóját és egy községi rendőrt, akikről kiderült, hogy visszaéléseket követtek el a rekvirálásnál. A tanító a rekviráló-bizottság vezetője volt és ebben a tisztségében rendkívül súlyos visszaélést követett el. Az egyik arad megyei gazdánál nyolcvan métermázsas tengerit talált a rekviráló-bizottság. A gazda nagyobb összeggel megvesztegette a tanítót, hogy a talált készletnek csak a felet rekvirálja, a többit hagyja meg neki. A visszaélés azonban csakhamar kiderült, a rekvirálásnál közreműködő katonák ébersége következtében. A katonák ugyanis a polgári bizottság távozása után jelentek meg a gazdánál. Ok is megtalálták a nyolcvan métermázsas tengerit és nagy meglepetéssel értesültek később arról, hogy a polgári bizottság csak negyven métermázsát rekvirált a gazdánál. Rögtön jelentést tettek a marosborsai csendőrségnél, amely a bűnös tanítót és a vele összejáró községi rendőrt azonnal letartóztatta. Ma már az aradi királyi ügyészség foglya a magaról meglepedezett tanító és bűntársa.

A készletet elrejtő gazda ellen is természetesen megindult az eljárás. Ez a sajnálatra méltó eset jellemző arra, milyen csökönnyösen ragaszkodik a gazdaközönség terményeihez. Még nagyobb összeget is hajlandó áldozni, csak hogy ne rekvirálják el a tengerijét. Es következtethetünk belőle arra is, milyen magas áron tudná értékesíteni készleteit. Hiszen a rekviráló bizottság a maximális árat fizeti a terményekért. A megállapított árnál mennyivel drágábban akarja értékesíteni a gazda készleteit, ha még tekintélyesebb áldozattól sem riad vissza, hogy az birtokában maradjon. Hihetőleg azonban egyedülálló, elszigetelt jelenség marad a marosborsai eset és hasonló visszaélések nem történnek majd a rekvirálások körül.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szerdán: Trilby, színmű. Új betanulással. (C. bérlet.)

Csütörtökön: Trilby, színmű. (A bérlet.)

Pénteken: Kertész Vilmos, a Buda-Temesvári színház tagjának felléptével: *Hoffmann meséi*, opera. (B. bérlet.)

Szombaton délután fél 4 órakor ifjúsági és népies előadás: A vasgyáros, színmű.

Este 8 órakor rendes helyárrakkal: Kertész Vilmos felléptével: *Hoffmann meséi*, opera. (C. bérlet.)

Vasárnap délután a jógyermekek öröme *Hófehérke és a hét törpe*, zenés mesejáték.

* Az aradi írók és művészek szabad egyesülésének intéző bizottsága a mai napon ülést tartott, melynek lényegesebb határozatai a következők: Vasárnap, folyó hó 24-én délelőttre ismét összehívja Arad város tollforgató és művész embereit. Ennek az összejevetelnek a célja az, hogy nyilvánvalóvá váljék: kik azok, akik az egyesülés nagy céljaiban teljes erejükkel, önzetlenül s munkásan akarnak részt venni. Akik a megjelölt helyen nem jelennek meg, vagy elfogadható okkal nem mentik ki magukat: bizonyára nem kívánnak részt venni az aradi írók és művészek munkájában: azokra tehát ez az alakulás nem fog számítani. Elhatározta továbbá az intéző bizottság, hogy az aradi írók és művészek plénuma elé terjeszti azt a tervét, hogy január hóban nagyszabású művészestélyt rendez.

* A színház hírei. *Trilby* szenzációs színműjének kerüli színpadra teljesen új betanulással, melyet holnap megismétel a társulat. — *Kertész Vilmos*, a buda-temesvári színház kiváló művésze pénteken lép fel először a Hoffmann meséi fantasztikus operában, melyre a társulat különös gondot fordít. A Hoffmann meséi most minden próza nélkül teljes egészében kerül színpadra, úgy mint a m. kir. operaházban és a „Velenec” felvonás, a mit eddig a vidéken kihagytak, szintén megy. A szereposztás elsőrangú. Z. Váradi Margit, Horváth Mici, Róna, Barics, Polgár, Járás S., Herold stb. A „Velenec” felvonásban előforduló „Ballett” zenét Geilert Pál írta. — *Ifjúsági és népies előadás.* Szombaton, 23-án délután a Vasgyáros kerül színpadra elsőrangú szereposztásban. — *Hófehérke és a hét törpe.* Vasárnap este nem lesz előadás, ellenben délután fél négykor a jó gyermekek öröme ez a bájos, zenés mesejáték kerül előadásra, melyben az egész személyzet részvesz.

* *Köztudósítványar.* Ujdonságok Kerpelnél.

Az ötödik mozgóztatás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Amint várható volt, az utolsó hét elkövetkezéssel a jegyzési mozgalom hatalmas lendületet vett. A beérkezett jelentések egybehangzóan arról tanuskodnak, hogy a nemzet legszélesebb rétegeit is elemi erővel ragadja magával az a köztudattá, szinte vérré vált igazság, hogy ha a fennmaradásunkért, mindnyájunk boldogulásáért folytatott gigászi küzdelem sikere érdekében népünk hazafias lelkesedéssel hozott és hoz áldozatot: a bűnök büne volna, hogy most, amidőn a diadalmas béke bontogatja már szárnyát, ne adjuk meg győzelemről győzelemre előretörő hős fiainknak azt az anyagi támogatást, amely nélkül a legszebben vezetett hadjárat sikere is kétségessé válhatik.

Mindenki átérzi az ötödik hadikölesőn sikerének rendkívüli, életbevágó fontosságát és minden szem azokra irányul, akik anyagi erővel rendelkezve, ennek az elemi köteleességüknek okvetlenül tartoznak megfelelni. A közvélemény nyomása olyan erős, olyan öntudatos és éberszemű, hogy ez alól a busás kamatot hozó köteleesség teljesítés alól bizonyára senki sem fogja kivonni magát és így teljes bizalommal tekinthetünk a még hátralévő jegyzési napokra, amelyek kétségtelenül teljessé teszik, megkoronázzák a nagy arányokban kibontakozó jegyzési mozgalom sikerét.

Aradvármegye törvényhatóságának holnapi rendkívüli közgyűlése határozza el, hogy Aradvármegye hatszázezer koronát jegyez az ötödik hadikölesőre a gyámpénztárból. Ezzel a megye jegyzése eddig 1 millió 800,000 korona.

Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál ma az alábbi nagyobb jegyzések történtek: Toldi műmalom r.-t. 60,000, D. Gy. 40,000, Kertmegi Zsuzsanna 20,000, Grósz Aron 17,000, Lovász Imréné 15,000, Veress Károly 12,000, Dobiaschi József 10,000, Lovász Imre 10,000, Zsírka Sándor 7000, Spitz Testvérek 5000, Gábor Miklós 5000, Popovics Elekné 5000, Popovics Ilona 5000, Balogh György 4000, Sonnenschein Margit 4000, Szilágyi Kálmán 3000, Lehoczky Zsuzsika 3000, Nagy Lajos 3000, Popovics Julianna 2000, Gy. Bondár Imre 2000, Kertmegi Sára 2000, Csatiary Gyula 2000, Barna István 2000, Tudur Togyer 2000, Prundán Zenov 1000, Karancsy Lajos 800, Hohensinner Józsefné továbbá 500, Tenkei Imre 450, Prundán Demeter 400, Prundán Tivadar 300, Weinberger Dezső 300 korona. Mai jegyzések 243,750 korona. Összes eddigi jegyzések 5,376,150 korona.

Az Arad megyei Takarékpénztárnál ma nagyobb jegyzéseket eszközöltek a következők: Scheer Jakab 5000, Scheer Sándor 5000, Scheer László 5000, Schreyer Viktor 10,000, Kohn Jakab 10,000, Frank Mátyás 8000, Balassa Tivadar 5000, Sáfán Emil 7000, Kardos Noe 4000, Rossmann János 1500 korona. Összes eddigi jegyzés 4,700,000 korona.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma az alábbi jegyzések történtek: Csokán Ernő 300, Gonda Ernő 1000, Világ Géza 2000, Mihály 50, Köles Márton 5000, M. N. 3500 korona. Egyéb jegyzés 3100 korona. Mai jegyzés 14,950 korona. Összes eddigi jegyzés 1,289,550 korona.

A „Viktoria” Takarékpénztár és Hitelintézetnél ma 9000 koronát jegyeztek. Összes eddigi jegyzés 962,100 korona.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál jegyeztek: Schuszter István Csaba 10,000, Winkler János Csaba 10,000, Papp Pével Kúrtós 10,000, Kohányi Róbert 2000, Szalay Béla 1000 korona. Egyéb jegyzés 1100 korona. Összes eddigi jegyzés: 960,550 korona.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál ma 60,750 koronát jegyeztek a hadikölesőre. Az mezetnél az eddigi jegyzések összege 528,100 korona.

Döntő ütközetre készülnek az oláhok Reninél.

(„Románia nem hal meg beestelenül.“)

(Saját tudósítónk teleteljentesége.)

Pétervárról jelentik: Az újabb orosz-oláh offenzíva előkészületei befejeződtek. A visszavonuló orosz-oláh haderek még Reni előtt megkísérik egy döntő ütközetrel eldönteni Románia és Bessarábia sorsát. Bessarabiát és az egész Fekete-tenger partvidékét hadizónának nyilvánították. Odessza január elsejétől kezdve, mint megerősített kikötőváros szerepel.

A Ruszkij Invalid című lap fejtegeti, hogy a Jalomica-vonal feladásával az oláhok válságos helyzetbe jutottak, sőt rövidesen az oláh front-részen levő orosz seregek helyzete is veszedelmessé válik.

A Jassyban megjelenő Opinia című lap írja, hogy Románia nem hal meg beestelenül, de beestelenek azok, akik szerencsétlenségbe döntöttek. Az Idependance Roumaine-ban az oláh vezérkar kifejti, hogy azzal vádolják meg, hogy készületlenül ment bele a háborúba és nem látott át az ellenség tervein. Holott a valóság az, hogy a németek csupán nehéz tüzérségük összevonásának köszönhetik sikerüket és repülő technikájukkal kerültek fölénybe. Románia pedig képtelen volt idejekorán tudomást szerezni az ellenséges csapatok koncentrálásáról.

A Times jelenti: Jassyba és más moldvai városokba szakadatlanul érkeznek oláhországi menekültek. Barlát lakossága háromszorosára emelkedett. Barlát és Braila túl vannak zsufoleva menekültekkel, amelyeknek tulnyomó része városi lakosság. A parasztok meg vannak falvaikban és a beható ellenséggel szemben nagy közömbösséget tanusítanak.

Szofiából jelentik: A bolgár vezérkar jelentése: Macedon front: Tüzérségi tevékenység és járőr-csatározások. Oláh front: Dobrudzsában a szövetséges csapatok elérték a Babadag—Ostrovo vonalat. Lovasságunk bevonult Babadag városába. Az oroszok visszavonulásuk alkalmával a falvakat felgyújtják. Babadagban az ellenség a némi jelentőséggel bíró épületeket mind elpusztította. Kelet-oláhországban folytatjuk előnyomulásunkat. A szövetséges csapatok átkeltek a Kalmatujul folyón.

Bukarestből jelentik: A román fővárosban a szövetséges csapatok bevonulása óta teljes nyugalom uralkodik. Az oláh rendőrség továbbra is teljesíti a szolgálatot, természetesen a szövetséges csapatok parancsnokságának felügyelete mellett. Az osztrák-magyar nagykövetségi palotán piros-fehér-zöld és fekete-sárga lobogó leng. A külföldi követségek közül az amerikai és a németalföldi követek és a görög és perzsa ügyvivő maradtak a román fővárosban.

Az orosz lapok jelentik a délnyugati harcterről: Az orosz-román határon az orosz kormány szigorú intézkedéseket tett, hogy a menekültek tovább menekülését megakadályozza. Ezen szigorú intézkedések azokra a borzalmas pogromokra vezethetők vissza, amelyet az orosz lakosság és a román menekültek a besszarábiai

városok zsidóságán elküvetett. A zsidók üzleteit szétzúzták és kifosztották azon jelszó alatt, hogy a zsidók árulkodást követnek el. Bratianu és a vezérkar között Jassyban fontos tanácskozások folytak az utolsó napokban, a háború és a politikai kérdésekről. A tanácskozásokon a háborús párt győzött. A kabinet átalakítása ezért kuszóbon van. Cosztinescu lesz a miniszterelnök, a két Bratianu tárcanélküli miniszter, ez lesz Marghiloman is.

Váltohamisítással vádolt szőlőbirtokos.

(Hoffmann Károly bűnügye az aradi törvényszéken.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi királyi törvényszék büntető tanácsa ma kezdte meg annak a nagy feltűnést keltett bűnügynek a főtárgyalását, melynek központjában egy általánosan ismert aradmegyei szőlőbirtokos áll. A közönség előtt félig-meddig már a feledés homályába merült Hoffmann Károly gyoroki birtokosnak az ügye, mely évekkal ezelőtt vetődött felszínre és amely az egész megyében nagy szenzációt keltett. Hoffmann Károlyról ugyanis kiderült, hogy rendszeresen manipulált hamis váltókkal. Még a háború előtt, 1913. év tavaszán az aradi királyi ügyészségen feljelentést tettek Hoffmann ellen egy rendbeli magán okirat hamisítása címén s ennek hírére egymásután mintegy tízennegy feljelentést tettek váltohamisítások miatt a megfélemt szőlőbirtokos ellen. Hoffmann letartóztatták és lefolytatták ellene az eljárást.

A vizsgálat megállapította, hogy Hoffmann tízennegy váltót hamisított felesége nevére és Magyar Alajos budapesti nagytőzsdés, gyoroki szőlőbirtokos nevére. Magyar hosszabb időn keresztül zárolt Hoffmannak kisebb összegű váltókat.

1912. év végén Hoffmann minden vagyonát ráíratta felesége nevére. Ebben az időben a szőlőbirtokosnak több váltója volt aradi és aradmegyei takarékpénztáraknál elhelyezve. Ezeket a váltókat elfogadóként többnyire Hoffmann Károlyné és Magyar Alajos szerepeltek.

Hoffmann mindig pontosan fizette a váltók után járó kamatokat. Csak 1913. elején hanyagolta el a váltók prolongálását Hoffmann. Egymásután perelték ekkor ezeket a váltókat, melyeken Hoffmann Károlyné volt az elfogadó. Hoffmann azonban kijelentette, hogy a váltókon levő aláírások nem az ő kezeitől származnak.

A férje ezzel szemben azt mondotta, hogy felesége felhatalmazta alapján írta a váltókra a nevet. Az asszony azonban ezt sem ismerte el és Hoffmann erre letette a főesküt, amivel az összes váltók kötelezettségei alól mentesítette magát. Ezzel természetesen Hoff

mann ellen megindult az eljárás magánokirat-hamisítás büntette miatt. Volt a váltók között egy tízezer koronás is, amelyen Magyar Alajos volt a zsráns. Magyar elismerte, hogy állandó összeköttetésben állott Hoffmannal, de ő csak kisebb összegű váltókat zárolt neki, míg ez a tízezer koronás váltó hamisítvány.

A vizsgálat után nemsokára megtartották az ügyben az előfőtárgyalást, melyen a bíróság Hoffmann Károly elméjének megvizsgálását rendelte el. Az elméleti állapot megvizsgálása érdekes fordulatot hozott az ügyben. Az aradi királyi törvényszék orvosai Auszterweil László dr. és Pozsgay István dr. azt állapították meg, hogy Hoffmann elméletbeteg. Ezután a szőlőbirtokost szabadlábra helyezték, de az aradi királyi ügyészség nem tudott ebbe a megállapításba beletörődni és Hoffmann Károlyt az igazságügyi országos megfigyelő intézetben vizsgálták meg másodszor. Itt azt konstatálták a szőlőbirtokoson, hogy épelméjű, korlátolt elhatározási képességgel bír, ami ideggyengeségre vezethető vissza. Miután most két egymással homlokegyenest ellenkező vélemény került a bíróság elé, kénytelen volt a törvényszék az igazságügyi orvosi tanács véleményét is kikérni Hoffmann Károly elméletbeteg állapotát illetőleg. Az orvosi tanács is épelméjűnek állapította meg a váltohamisító birtokost. Ez történt három év alatt, mialatt a bűnügy aktáit vastag por lepte el.

Ma délelőtt aztán másodszor kezdte meg a törvényszék büntetőbírósága tárgyalni az ügyet Bittó József táblabíró elnöke alatt. A királyi ügyészséget a tárgyaláson Tompa Gyula dr. királyi ügyész képviseli, míg a védelmet Miclea Szever dr. látja el. A mai tárgyaláson a bíróság Hoffmann Károlyt hallgatta ki elsőnek, aki megtörtén, reszkető kezekkel áll a bíróság előtt. Azzal védekezik, hogy felesége felhatalmazására írta alá nevével a váltókat. Magyar Alajos nevet szintén nem hamisította, de nem volt ideje ezeket a váltókat vele aláírni és ezért ő írta alá a nevet, de arról mindig levélben értesítette Magyarit.

Hoffmann Károlyné nem akart vallomást tenni férje ügyében. Ezután még néhány tanút hallgatott ki a bíróság, majd az írásszakértőket, Almásy T. Pál és Szathmáry János iskolaigazgatókat hallgatták ki, akik megállapították, hogy tízennegy váltóra hamisította felesége és Magyar nevet. Felolvasta még a bíróság az orvosszakértők véleményét is ezután a tárgyalás folytatását az elnök holnap délelőtt kilenc óráig felfüggesztette.

EGYESULETI ÉLET.

(*) A szegénytanulók egyesületének jótékonyága. A társadalom nemes segítségével, a melyben a szegénysorsú lakosságot részesíti, harminc év óta derekasan részt vesz az aradi szegénytanulók egyesülete. Ozveggy Hauser ezredesné és Kovács Vince kulturtanácsnok az egyesület érdekes vezetői, immár három évtized óta szülői szeretettel veszik körül az aradi elemi iskolák szegénysorsú növendékeit s a tél beálltaival meleg ebédrel és ruhával óvják meg őket a nehéz napok viszonyosságaitól. Dacára, hogy a háború alatt a társadalom áldozatkészségét a szegénytanulók egyesülete teljesen átengedte a többi jótékony célu egyesületeknek, a segélyezését nem szüntette meg s egyre apadó t. kéjéhez nyúlt. 1914-ben 10.899 koronát, 1915-ben 18.565 koronát, 1916-ban pedig 8136 koronát fizetett ki az egyesület jótékonyára. Az idei téliruhákat a fiúk között ma osztották ki minden külsőség mellözésével, a leányok pedig szombaton kapják meg. Összesen 226 gyermek jut meleg ruhához és cipőhöz, aminek, mondanunk sem kell, különösen a mai rettenetes drágaságban van nagy jelentősége. Az egyesület igyekonyhát ez évben nem nyithatta meg, mert a katonaság letoglalta a maga számára. Ezt a körülményt az egyesület idejekorán bejelentette a város tanácsának, hogy gondoskodhassék a gyermekek élelméről.

Berlin első csendes éjszakája.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A megrövidített berlini éjszaka az elmúlt éjjel szeliden és fájdalom nélkül nyugodott bele abba, hogy elvesztette ragyogó köntösét, az izzótesteknek szikrázó millióit, a színes transzparenszek tiszteit, a melléből feltörő hegedősírás, az öröm tobzódásának ujjongásait, amely a régi Berlin éjszakai világát annyira jellemezte. A Friedrichstrasse káprázatos forgalma fél 12 órakor egy csapásra megszűnt. A fények kialudtak, a hangok elnémultak, csak a kémények és gépek világából hangzott az ütemes és egyenletes zaj s szűrődött ki a munka soha meg nem szűnő világossága.

Egyébiránt a tegnapi éjszakán még nem sok változás látszott: csak a sárga, fehér és kék intenzívlámpák aludtak ki korábban, s a kirakatok színes üvegeit nem gyújtották fel, valamint az utcák voltak sötétebbek, mint azelőtt. A forgalmat lebonyolító eszközök zűrlésére már fél tizenegy órakor kezdődött, a színházak előadásainak végével. Míg máskor a színházak és mulatóhelyek látogatói felkeresték a különböző kávéházakat és söresarnokokat, s csupán egy részük ment az előadás végeztével otthonába, most mindnyájan siettek haza felé, mert a kávéházak és vendéglők felkeresésére nem maradt több idő. Tizenegy órakor a pincérek kezdtek összegyűjteni az apró asztalokról a gyufatartókat és cukros üvegeket, amely művelet szomorúan jelentette a vendégseregnek, hogy a fizetés órája közeledik. Eljött a harminc perccel minden és mindenki az utcán volt. A túlszűrt megálló helyek egyre tömtek a túlszűrt kocsikat. Automobil egyáltalán nem volt kapható. Az óriási Potsdammer Platzot, az egész teret betöltötte a várakozó közönség. Tizenegy óra harminckilenc perckor indult az utolsó előtti vonat, a villamos földalatti pályáján s tizenegy óra negyennégy perckor a vonatvezető az utolsó vonat indulását kiáltotta. Egy gombostűt sem lehetett volna a túlszűrt kocsikban elhelyezni. Kész! — kiáltotta a kalauz s a megterhelt kocsik elhagyták a pályaudvart. Egy-egy vonat legalább ezer ember szállított el.

Lassan ürültek ki az utcák is s ha az órák nem mutatták volna, el sem hitte volna az ember, hogy már fél kettő. Mint a berlini vasutak igazgatósága közli, ez a nagy tumultus a legközelebbi napokban nem fog megszűnni egyelőre. A legközelebbi hét közepére várható a forgalom esőkenése.

Amint egy ismeretes kávéház és étterem vállalat vezetősége közli, a forgalom körülbelül tizenöt százalékkal kevesebb volt tegnap este, mint a megelőző estéken. De a tegnapi esti korai záróra a hatás megítélésére még nem mérvadó, mert az újítás hustalan napra esett és ezen a napon anélkül is kevesebb a publikum, mint máskor. Rövid idő alatt a közönség hozzá fog szokni a korai zárórához úgy, hogy a forgalom lényeges esőkenésétől a kávéházakban és éttermekben nem igen kell félni. Az utóbbi időkben az éttermek látogatottsága szerfelett emelkedett, mert az otthoni ellátás s az élelmiszerek beszerzése nehézségekbe ütközött. Az 1917. január elsején életbe lépő hét órai üzlet zárás és a színházaknak előrelátható korábbi kezdő ideje gyengíteni fogják a korai záróra hatását. A forgalom a politikai események szerint fog emelkedni, vagy süllyedni. S olyan napokon, midőn győzelmi hírek futnak be, a kávéházak és vendéglők bevételének emelkedése huszonöt százalékkal nagyobbra becsülhető a rendszerrel. Egy

nygyvezett Weinrestaurant, vagyis egy előkelő vendéglő tulajdonosa errel szemben kijelentette, hogy tegnap régebbi bevételének aligkét-harmad részét érte el.

Gyermekeket küldtek az oroszok Romániába.

(Leggyengébb muszka csapatok segítettek az oláhokat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Német és magyar népfelkelők szuronyos puskával hatalmas fogolycsapatot kísérték végig tegnap reggel az utcán. A reggeli szürkületből épen akkor bontakozott ki a nap, az emberek munkába igyekeztek és meglepődten állottak meg a járda szélén, hogy megbámulják végelelhatatlan sorát a foglyoknak.

Az ezernyi foglyok hosszú menetét a csukaszürke oláhok nyitották meg. Elésigázott, kiálló arcsontu, sovány emberek voltak ezek; bémész szemmel nézték a város házait és boldog mosolyra derült az arcuk, amikor a járóelők közül valaki megszólította őket.

— Honnan jöttetek?

— Bukarest elől — feleltek egyszerre halkan is.

Az oláhok után jellegzetes barna köpenyekben és szürke, hosszú kucsmával a fejükön az oroszok következtek hatalmas hosszú sorban. Az örök maguk sem tudták megmondani, hogy mennyien vannak a foglyok és mi is csak a csapat hosszúságát tudtuk lemérni. A csapatnak több mint háromnegyed része oroszokból állott, akik szintén a Bukarest előtti harcokban kerültek csapataink kezei közé.

A kimeríthetetlen Oroszország állapotára szomorú fényt vet a tegnap reggel érkezett orosz foglyok csapata. A fogolycsapat az utolsó emberig 17—18 éves gyerekekből állott, sápadt, vékony, alig fejlett fiúkból, akiknek arcáról a hamvat nem az idő, hanem az elesigázó szenvedés sepegte le. Hol van az idő, amikor honvédeink drabális orosz atlétákat hoztak a harctérről, hatalmas mellű, nagykezü, egészséges férfiakat. A tegnapi fogolycsapat láttán alig hisz az ember Oroszország óriásinak mondott embertartalmában.

Szóba álltunk a foglyokkal. Az egyik gyerek jól beszél németül és az ő oldala mellett haladtunk végig az uttesten.

— Mind ilyen fiatalok? — kérdeztük.

— Az Argesul mellett, ahol fogságba jutottunk, mind ilyen fiatalok voltak az orosz katonák. Csak most soroztak bennünket s október 2-án vonultunk be és október 29-én Kisenevből Romániába vittek az oláh harctérre, ahol én összesen egy hétig voltam, mert egy hét múlva már el is fogtak.

Azután intelligenciára valló logikával elmondta, hogy az oroszok Románia segítségére csak a leggyengébb csapatokat küldték. Kisenevben abban a menetszázadban, amelyben a 18 évesek voltak, az elindulás előtt öregebb, harctéren járt katonák is tartózkodtak. Mielőtt azonban a menetszázad elindult volna, az idősebb katonákat mind kiválasztották, s csak egy-két altisztet hagytak az oláh harctérre menő rekruták között.

— Az oláh frontra rögtön kellett a katona — mondotta az orosz fogoly — de a többi frontról nem akarták kivenni a jó katonákat, mert azok a frontok fontosabbak Oroszország számára. Ezért van az, hogy mi valamennyien ilyen fiatalok vagyunk.

Földig érő, hosszú köpenyegükben mentek egymásután a fiatal orosz gyerekek. Igyekeztek

betartani a lépést, amint azt nemrég a kaszárnyában tanulták, még a kezüket is egyforma tempóban lógatták, mintha valami láthatatlan káplár kommandírozna:

— Egy — kettő, egy . . . egy, — kettő... egy..

Ijesztő, hosszú kucsmájukban úgy néztek ki, mint a Mikulásoknak öltözött gyerekek, a kik elfelejtettek maguknak hófehér, hosszú szakált ragasztani s így az arcuk üde, fiatal, gyerekes maradt.

Magyar ügyvéd tragédiája Romániában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Több mint egy éve annak, hogy Offenberger Jakab dr., brassói ügyvédet Bukarestben váratlanul letartóztatták és börtönbe vették.

Offenberger Jakab dr. az ügyvédeknek ahhoz az agilisabb fajtájához tartozott, mely a normális pörök vitelén kívül az aktuális helyzetek lehetőségeit is megragadja s ez Brassóban sok németországi gabonakereskedővel és más vállalkozóval hozta összeköttetésbe. Másrészt egy igen gazdag, de a háború küszöbén elhalt brassói román előkelőség özvegyének, akinek Bukarestben és Románia petroleumvidékén nagyértékű ingatlanai vannak, ügyvédi szolgálatokat teljesített s e két kapcsolatot következtében a háború során gyakran rándult át Romániába, főképp Bukarestbe.

Utazásai és megbízásai során természetesen úgy Brassóban, mint Bukarestben sok román emberrel ismerkedett meg, közülük többel bizalmas barátságot kötött s nem egyet közülük, kiknek az ügyek kedvező elintézésében protezsáló szerep jutott, anyagilag is támogatott.

Legutolsó bukaresti utjának az volt a célja, hogy egy német bankár megbízásából nyolcvanezer korona értékű aranyat kamatoztasson, vagyis folytassa illyemű, idáig mindig zavartalanul történt és tetemes anyagi haszonnal járó műveleteinek sorát.

A dolgaiban biztos és gyanútlanul jövőmenő, sőt tulbizakodóan és bizalmasan beszélő Offenberger azonban ezuttal megjárta: oláh környezete agent provocateur módjára, különböző nyilatkozatokra provokálta, e nyilatkozatokat meghamisítva és ártatlan jellegükből kiforgatva, egyenesen a nála volt nagyszegű aranyakra utazva, feljelentette a bukaresti rendőrségnek. Az entente-szellemű kormánytól befolyásolt rendőrség hamarosan intézkedett is: Offenberger Jakab dr.-t minden teketória nélkül, tiltakozása, jogainak és ártatlanságának hangoztatása és bizonyítása ellenére letartóztatta. Mivel azonban a nála talált nyolcvanezer korona értékű arany, amit nyomban el is szedtek tőle, nem lehetett elegendő alap — még Romániában, még a Cosztineszku-érában sem, — Offenberger ellen azt a vádat kovácsolták, hogy az aranyakat politikai merénylet céljaira hozta magával, hogy a német követség megbízásából Take Joneszcut és hogy Filipeszku tábornokot, a két fő németellenes izgatót el akarta tétetni láb alól.

Ez az eset több mint egy éve történt és azóta Offenberger dr., akinek felesége, három gyermeke és torgalmas ügyvédi irodája maradt Brassóban, támogatás nélkül, ott sanyidott Bukarestben, kitaszítva, kiéheztelve, lerongyolódva, teljesen elzárva a külső világtól. Nagy ritkán került át csak tőle Brassóba egy-egy jajveszélő, segédelmet kérő irás, s csak nagy ritkán ment át Bukarestbe egy-egy brassói ügyvéd, —

köztük románok is — hogy szerenésen kártársuk ügyében valamit tegyen. A diplomácia az akkori külpolitikai viszonyok miatt a siker kilátásával nem tudott volna beavatkozni, különben az Offenberger ellen koholt vád miatt ép a követség részéről, melyet mint a brassói ügyvéd merénylet tervének forrását jelölték meg, nem is lett volna célszerű beavatkozni.

Offenberger Jakab dr. sorsáról ma is teljes bizonytalanság uralkodik. Kivégezték-e, mint Take Joneszku és Filipeszku „merényletét”, vagy a Bukarestből való menekülés alkalmával őt is magukkal hurcolták a hatóságok? Annyi bizonyos, hogy Bukarest elfoglalásakor a mieink a sok ezer német és magyar internált közt, akik bevonuló csapatainkat lelkes örömmel fogadták, Offenberger nem találták és misztikus elfogatásának, valamint eltűnésének titkait még ezután kell megfejteni.

HIREK.

Venizeloszt letartóztatják.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti, hogy Konstantin király kormánya Venizelosz ellen hazaárulás miatt elfogató parancsot adott ki.

A Daily Cronicle jelenti Athénból: Háromezer venizelistát hazaárulással vádolva letartóztattak. Athénben és a többi városokban már csak két hétre elegendő élelmiszer van.

— Az udvar készülődése a koronázásra. Budapestről telefonálja tudósítónk: Prileszky Károly báró, az udvari gazdasági hivatal főnöke a hivatal személyzetével Budapestre érkezett, hogy előkészítse a koronázó ünnepélyeket.

— A miniszterelnök Bécsben. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök tegnap este a pályaudvarról Schönbrunnba hajtott, ahol kihallgatáson jelent meg a királynál. Az audiencia után a külügyminisztériumba ment, ahol Burián István báró külügyminiszterrel tanácskozott.

— Koronázási emlékjelvények. A magyar nemzet örömnapja a koronázás alkalmából művészi kivitelű, finom porcellánzománcból készült koronázási jelvényt bocsát ki a Hadsegélyező Hivatal a nagy nap emlékére és egyuttal az elesett hősök özvegyei és árvái alapjának szolgálatában. A jelvény 6 Felsőge moogramja mellett a koronázás gondolatait szimbolizálja, egy darab ára 1 korona. Kapnató a Hadsegélyező Hivatalnál. (Budapest, V., Akadémia-utca 17.)

— Kitüntetés. A király az ellenség előttanusított vitéz magatartása elismeréséül Gaál József 2. néptelkelő gyalogezredbeli tartalékos hadnagyot, az Aradi Első Takarékpénztár elnökségét a hadiékítményes katonai érdemeiért III. osztályával tüntette ki.

— Halálozás. Bonyháy Rezső a mezőgazdasági ipar r.-t. mezőhegyesi cukorgyár üzemeltetője december 18-án 33 éves korában elhunyt. A mezőhegyesi temetőben helyezik holnap örök nyugalomra.

— Aradvármegye küldöttsége a koronázáson. Holnap közgyűlést tart Aradvármegye, hogy bemutassa hódolatát a királynak és hogy intézkedjék a koronázással kapcsolatos teendőkről. A vármegye három tagból álló küldöttséggel képviselteti magát a nemzeti ünnepen. *Almay Olivér, Bánhidny Antal és Králitz Lajos dr.* törvényhatósági bizottsági tagokat küldi ki.

— All a székesfehérvári gázgyár üzeme. Amivel hetek óta fenyegeti a gázgyár Fehérvár közönségét, ma bekövetkezett. A gázgyár — szénhiány miatt — ma beszüntette üzemét és ezzel igen sokakat kinos helyzetbe döntött. Egyelőre nincs is kilátás arra, hogy rövidesen megszüntesse a szénhiányt. A városi hatóság ma táviratilag kért sürgős intézkedést a kereskedelmi kormánytól és a bécsi központi vasutintézőségeitől.

— A mindentudó patikns. Az ezred — a Somme mellett köteleességét végezve — tartalék állásba ment. Az összekötő kerékpárosok egyike csakhamar megjelent kipihenve, kikefélve, megolajozott géppel a tisztai kaszinóban, hogy ott a tiszt urak szolgálatára álljon, akik a legközelebbi front mögötti városból az ujságokat kívánták vele elhozni. Az egyik tiszt átadta neki a kívánt ujságok jegyzékét, ő felült gépére s elkarikázott. A városba megérkezve, előkeresi a kerékpáros a jegyzékét, de a tiszt olvashatatlanná írását se tudja kibetűzni.

— Milyen ujságot vigyek? — gondolkodik tar koponyáját vakargatva. Ekkor feltéskint s első pillantása egy gyógyszerár cím-táblájára esik. Tüstént homlokára üt s felmosolyog:

— Megvan!

Az ötlet kész. A következő pillanatban már bent van a patikában, átnyújtja a gyógyszerésznek az ujságok listáját s így szól:

— Kérem, uram, el tudja Ön ezt olvasni? Mert a gyógyszerész hivatásos kötelességei közé tartozik az is, hogy a legrosszabb irást is elolvassa.

A gyógyszerész habozás nélkül veszi át a papírt. Eltűnik egy hátsó szobában. Néhány perc elteltik, a kerékpáros vár. Egyszerre megjelenik a gyógyszerész, kezében egy gondosan megtöltött és pompásan csomagolt — orvosságos üveggel. Atnyújtja az elképpedt biciklistának s nyájasan szól:

— Na, ugye nem tartott sokáig, mi?! Kérek: egy márka 20-at.

— Esküvő a kórházi ágyon. Megható körülmények között folyt le ma egy esküvő Aradon. A vőlegény nagybeteg katona, a frontról jött haza súlyos betegséggel. A kórházi ágyon fekvő, nincs más gondolata, minthogy örökre a magáénak mondhatta azt, akit a legjobban szeret. Es érzi, tudja, hogy sietnie kell, mert hátha holnap már késő lesz. Es így történt meg, hogy a fehér kórház szobába esküdtek egymásnak örök hűséget Kiss Béla harminchármas közlegény és Ermesz Irénke. A tanítóképző kórházban fekszik a boldog vőlegény. A kórház betegei s a jólelkű ápolónők fehér virágokkal szórták telistele betegágyát, arra az ünnepélyes pillanatra, amikor teljesedik majd régi vágya a szegény, lázas katonának. Az esküvő ma megtörtént és csodálatosképen utána megjavult a nagybeteg állapota. Az ifju férjet most odaadó szeretettel ápolják a kórházban és remény van arra, hogy Simon Károly dr.-nak, a kórház kiváló főorvosának kezelése alatt nemsokára teljesen felgyógyul.

— Adományok. A Ferenc-téri kórház sebsültjeinek és a Zander-intézet kezeltjeinek karácsonyára a következők adakoztak: Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár rtg. K 200, Aradmegyei takarékpénztár 200, Arad-csanádi egyesült vasutak 200, Aradi első takarékpénztár 200, Aradi ipar és népbank K 100, Aradi polgári takarékpénztár rtg. K 100, Victoria takarékek és hitelintézet rtg. K 100, Aradi kereskedelmi bank rtg. K 50, Kintzig Jánosné K 100, gróf Bréda Viktorné K 100, báró Bohus Zsigmond K 100, Rónay Béla K 100, Adler Andor K 50, Purgly Jánosné K 40, Dr. Theodorovits Pantaleon K 60, mely nemesszivü adományokért ezuton is hálás köszönetet mond a kórház vezetősége.

— Házasság. Gutori Földes Béla dr. gyógyszerész főhadnagy házasságot kötött kisoruzskai Cserépy Margit kisasszonnyal, az orosz hártéren szerzett sebesülésében hősi halállal kimult Cserépy Arpád huszárezredes bájos leányával. Az esküvőn Cserépy Zoltán őrnagy és Hehs Béla, az Aradi Ipar- és Népbank vezérigazgatója szerepeltek mint tanúk.

— Tanár, mint jogász doktor. Barna Fiedél János tanárt, a kolozsvári tudományegyetemen a jogi fakultás részéről, doktorrá avatták. A két diploma tulajdonosa az áll. főreáliskola és a női felső kereskedelmi iskola tanártestületének tagja.

— Fischer Nagyáruháza felhívja az uri vevőközönség figyelmét az Andrassy-utcon, a Lőcs-palotában levő fióküzletére, hol a legújnomabb bőr-ridikülők (németországi), finom, különleges illatszerek, berendezett uti nesseserek, finom kefék, fésűk, diszhajtók és csattok nagy választékban kaphatók. Ugyazintén játékszerekben óriási választék. Olcsó árak! Figyelem a cégre! Fischer trókjá, a Lőcs-palotában, Pick Ernő és Lázár Gyula üzlete mellett. 6461

— Köszönetnyilvánítás. Grósz Miksa ur által a Weitzer János gép- és vaggongyár útján az aradi Tüdőbeteg Gondozó Intézet javára adományozott 150 koronát halásan köszöni az egyesület elnöksége.

— Megnyit a karácsonyi tárlat a Fischer Nagyáruházban a Szabadság-téren. Naponta érkeznek szebbnél-szebb játékszerek. A közönség helyesen eseteleszik, ha előbb keresi fel a nagy áruházat. Baba-klinika. Gyönyörű baba fejes kaktáron. Mesés karácsonyi-díszek. Gyermek-kocsik 50 koronától 200 koronáig. 5628

— A kiadóhivatal izenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előzeteket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentse be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— A karácsonyi zenealbumok Kerpelnél már kaphatók.

— Nagy karácsonyi vásár Kerpelnél.

KÜZGÁZD SÁG É KÖZLEKEDÉS.

— A rekvirált gabona és tengeri ára. Közhirre teszem, hogy a Közélemezési Hivatal 5000—1916. sz. rendeletével e rendelt újabb rekvirálás alkalmával a natóságilag igénybevett buza, rozs, kétszeres, árpa és zab készletekért az eljárás egész tartama alatt (tehát folyó évi december 15-ike után is) az eljárás betegeztéig a 3973—1916. M. E. számú rendelet életbelép-tének napján, azaz folyó évi november hó 28-án érvényben levő legmagasabb árak fizetendők. A hatóságilag igénybevett tengerikészletekért, amennyiben azok emberi élelmezésre alkalmasak, az előbb említett eljárás egész tartama alatt a 3172—1916. M. E. számú rendelet 7. §-ában megállapított térítés, azaz a hatóságilag megszabott legmagasabb árt 6 koroná-

val meghaladó térítés fizetendő. Lócs Rezső, helyettes polgármester.

A pamutárak bejelentésének elhalasztása. Az aradi kereskedőknek nagy sérelmeket okoztak azok a rendeletek, amelyek a különböző pamutárak bejelentésére igen rövid határidőt szabtak ki és különösen most a karácsonyi vásár idején háritott nehéz és felelősségterhes munkát a kereskedők egy részére. Ebben az ügyben az aradi kereskedők vasárnap tiltakozó gyűlést tartottak, amelyről megemlékeztünk. A sérelmek egy része most orvoslást nyert. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés ma táviratban tudatta aradi kerületével, hogy a téli árak és a kötött árak bejelentése elhalasztatott. Az ilyen pamutárakból január 1-én meglévő készleteket csak január 14-éig kell bejelenteni.

SZERKESZTOI UZENETEK.

H. J. Battonya. Mindkét adományáról november 17-iki számunkban emlékeztünk meg és mindkettőt egy közleményben nyugtattuk.

Sch. G. 807—18. és 4689—51 számú Bazilika sorsjegyeit már régen kisorsolták a törlesztés huzáson. Többi sorsjegyei eddig nem nyertek.

Sz. M. Sorsjegyei nem nyertek.

Előtízető huga, Zádorlak. Az egyesületekről készséggel adunk felvilágosítást, a rendelkezésünkre álló adatok alapján.

Mária. A kis rajz elég jól sikerült és ha elég helyünk volna, közre is adnánk. A háboru alatt azonban erről le kell mondanunk. A kézirát rendelkezésére áll.

Egy kétségbeesett anya. Elhisszük, hogy a városházán két napon keresztül valóságos kálváriát járt, amíg tejsorszámot kaphatott. Ez azonban csak a kezdett nehézsége. A városnak egyelőre ezer liter tej áll rendelkezésére. A városi gazdasági ügyosztályban kijelentették, nem igaz az, mintha törvénytelen gyermekek számára nem utalának ki tejet. A három éven aluli gyermekek és az orvosilag igazolt felnőtt betegek részesülhetnek legelső sorban tejből. Lapunk más helyén külföldben épen ma közöljük a tej előjegyzésre vonatkozó részletes utasításokat.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. december 20-án szerdán:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Trilby.

Színmű 4 felvonásban.

Kezdete 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.)

**Tea,
Rum,
Cognac,
Likör**

kiváló minőségben és mérsékelt áron kapható

Hánzu Nestor

drogeria és illatszer üzletében. 6470

Kifutó fiu felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

APOLLO SZÍNHÁZ.

December hó 20-án, szerdán

CORVIN-film:

Méltóságos

TABASSZONY.

Regényes történet 4 felvonásban.

Írta: **Sas Ede.** Filmre alkalmazta és rendezte: **Dr. Janovics Jenő.**

Főszereplők:

Berky Lili és Odry Árpád.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatásiak. Pénztárnitás délután 4 órakor.

Árverési hirdetmény.

Tótvárad és Kisbaja község tulajdonát képezett **négy darab kislejtezeit tenyészbika**

Tótvárad községhezánál 1916. évi december hó 21-én nyilvános árverésen készpénzfizetés mellett el fog adatni.

Tótvárad, 1916. december 16-án.

6446

Körjegyző.

Hirdetmény.

A kereskedelmi miniszter ur legujabb intézkedése szerint Arad város fogyasztói havonként 200 métermázsa petroléumot fognak kapni, Arad megye lakosságának pedig összesen 835 métermázsa jut. A petroléumot Aradon ezután is a nagy és kiskereskedők fogják árusítani. Figyelmeztetem azonban úgy a kereskedőket, mint a lakosságot, hogy ebből az Aradnak szánt 200 métermázsból kizárólag aradi lakosok kaphatnak, tehát ebből egy decit sem szabad a város területéről kivinni. Az a kereskedő, akiről bebizonyul, hogy tudva nem aradi fogyasztónak adott el petroléumot, büntetésben részesül és az árusításból kizáratik, azt a fogyasztót pedig, aki a kereskedőknek ebben segítségét nyújt, szintén büntetés éri. A nagykereskedőknek ugyancsak tilos Arad számára kapott petroléumból akár hordókban, akár kisebb

mennyiségekben Aradról kiszállítani. Ennek szigorú ellenőrzésére a városházánál szolgálatot teljesítő városi hatósági közegeket egyidejűleg utasítottam.

Nyomatékosan figyelmeztetem a kereskedőket, hogy Arad lakosságának a maximális arakon (literenkint 50 fillér, kilogrammonként 60 fillér) kötelesek meglévő készletükből eladni. Amennyiben a hatóságnak tudomására jut, hogy a kereskedők tojás, szárnyas, tengeri stb. eilenében, tehát nem készpénzért árusítják a petroléumot, az eljárás azonnal megindul ellenük és megfelelő büntetésben lesz részük. Kérem a város lakosságát, hogy a tudomására jutó minden ilyen csereszletet jelentsen be a rendőri büntető bíróságnál szóbelileg vagy írásban.

Arad, 1916. december 7.

Varlassy, polgármester.

Bőrhámlasztás!

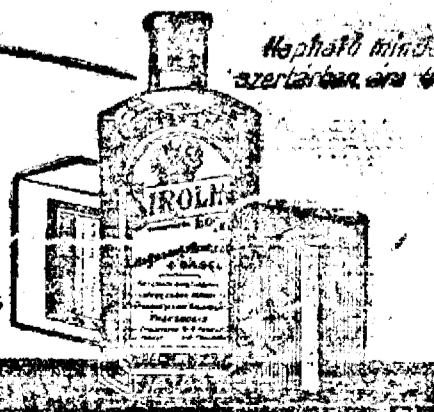
A kozmetika legujabb vívmánya. Egy betlini tanár találmánya. Felülmúlja az összes bőrhámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az alsótól. Gyönyörű arcbőrt eredményez, meglepően üdév teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Kötelessége minden nőnek évente legalább egyszer lehamlasztani a felső bőrréteget, hogy a hónapokon át lerakódott idegen anyagoktól (puder, kenőcsök) és börtisztítátlanságoktól megtisztítsa. Eredményes sikerét a legjobban az bizonyítja, hogy aki már megkísérelte, a legnagyobb meglepedését nyilvánította. A szer kapható saját kezelésre is 7 koronáért kozmetikus arcápoló intézetemben ideiglenesen Battyány-utca 10. szám alatt. 6305

Bartháné, szakképzett kozmetikusné

SIROLIN "Roche"

melibetegségek, számarhurut, aszkma, influenza ellen. **Ki használjon sirolint?**

- 1. Mindenki, aki hosszabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
- 2. Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.
- 3. Aszkmaiban szenvedők, kiknek betegségét a sirolin használata jelentékenyen csökkenti.
- 4. Skrofózisban szenvedő gyermekek, kiknek állatános házárulata a sirolin előnyösen befolyásolja.

Hapható minden szertárban és gyógyszerészetben.

KÁVÉ helyett

tea és rum,
Csokoládé,

továbbá
teasütemény,
karácsonyi cukorka
bonbonok
és Conservek

kaphatók az

ATLANTIKA

kávésző és tea behozatalnál
Arad, Andrásy-tér 20.

Telefon 609.

6217

URANIA SZINHÁZ.

Szerdától — szombatig

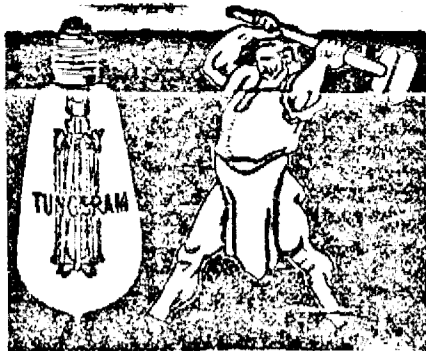
az első bolgár nemzeti film
Ferdinánd cár részvételével:

SUMI MARICA (Bogdán Stimoff)

Háborús aktualitás 4 részben.

Számozott jegyek délután 3 órától a
mozi irodában vehetők.

6160

A TUNGSRAM lámpa

gazdaságos, mert tökéletes és hosszú élettartamu.

A minőségért a gyár szavatol!

Kérje mindenütt a „Tungsram” védjeggyel ellátott lámpát.

Hazai gyártmány!

Gyártja az

6913

Egyesült Izzólámpa és Villamossági Részvénytársaság, Ujpest 4.

Faeladási hirdetmény.

A Deseő Ádám-féle selénd—dezsőháza kegyes alapítványhoz tartozó Selénd község határában fekvő erdőbirtoknak az 1918—1917. évi vágás területén levő 1132 tömörköbméterre becsült tölgy-, cser- és gyertyánfából álló, tővön található fakészlete az 1917. évi január hó 11-én délelőtt 11 órakor Aradon, a m. kir. állami erdőhivatal hivatalos helyiségében zárt ajánlatok benyújtásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

A fakészlet hivatalosan megállapított becs- és egyben ki-kiáltási ára 14.784 (tizennégyezerhatszáznyolcvannégy) korona; bánat énz 1478 (egyezerhatszázhetvennyolc) korona.

A kellően kiállított és lezárt, egykoronás bélyeggel és a bánatpénzzel — készpénzben vagy óvadékképes magyar állami értékpapirban — ellátott írásbeli ajánlatban, az ajánlattevő határozottan kijelenteni tartozik, hogy az eladási és szerződési feltételeket ismeri.

Az ajánlatok a már jelzett helyen 1917. évi január hó 11-én délelőtt 11 óráig, ugyszintén az árverés megnyitása után, a szóbeli árverés megkezdéséig nyújthatók be, illetve postán megküldhetők; a később érkező és a feltételeknek meg nem felelő ajánlatok figyelmen kívül hagyatnak.

Utoajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési és szerződési feltételek az Aradi Magyar Kir. Állami Erdőhivatalnál megtekinthetők, illetve megszereshetők. Temesvár, 1916. december hó 18-án.

A Csanádegyházmegyei Alapítványi
Penzár.

6464

Fagydagantok

elmulasztására, így vizsketőség biztos meg-

szüntetésére legjobb szer a

FRIGIN.

Ara ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfajdatmasabb tyukszeméő

is 3 nap alatt mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyáznunk az ANAGALLIN szóra. Ara használata utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és leggyorsabban csak a „F. Homen-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnél 1 korona.

Legjobb fekete hajfeső

a „Metogen”. hogy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszát a legszébb

állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszertárban

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

27

Használt ólom megvételre kerestetik.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetési ára 8 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszünk fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Szeged”

Jeligére levél van a kiadóhivatalban. 6465

Ismeretlen!

Ma d. u. 3 után levelét kiadóhivatalba küldöm. 6475

„Lelki egység”

Jeligére levél ment. 8002

Ellátás.

Jó házi közét

2 személy részére kapható Minorita-palota, I. em., ajtó 20. 6471

Alkalmazást nyer.

Keresők

3 éves kislány mellé tisztességes 16—17 éves leányt. Jelentkezni Hofbauer Sándornénál, József főherceg-ut. 14., I. em., ajtó 3. 6469

Egy három éves

gyermekhez megbízható, szolid kisasszony felvétetik. Apponyi-körút 7, I. em. 6472

Nyomdász-tanulóknak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy ügyes fiú

kifutónak nyomdánkban felvétetik.

Alkalmazást keres.

Szabónéged

nagy munkához kézimunkásnak ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 6466

Älteres deutsches Fräulein

Sucht Posten für den 1-ten oder 15-ten Jänner zu ein oder zwei Kindern von 3 Jahre. Kann gut stopfen, nähen, handarbeiten und ist sehr kinderlieb. Adresse in die Administration. 6476

17 éves üzserkereskedő segéd

állást keres. Cím a kiadóban. 6456

Egyedülálló urias

állást keres mint házvezető vagy házi-kisasszony kisebb családnál vagy magános urnát, az összes házi teendőket egy cseléd segítségével vállalja. Inkább jó bánásmódrú, mint nagy fizetésre reflektál. Wesselyni utca 30., ajtó 3. S. T. 6459

Kiadó lakás.

Két egymásba nyíló

butorozott szoba, legfűtéssel, azonnalra kiadó. Cím Bohus-palota, II. kapu, II. em., ajtó 22. 6463

Gyógyászat.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Heus-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Vétel és eladás.

Zeneműgyűjtemények

Állandó nagy raktára Deák Béla könyv- és papírkereskedésében, Furray-u. Telefont 902. 6071

Útleti vasajtó

236 centiméter magas, 86 centiméter széles üvegajtóval együtt, olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 6468

Remek szép

karácsonyi ajándéknak alkalmas cikkek érkeztek: legújabb fűzők, gallérok, keztyűk, harisnyák és fűzők, csipke, szalag nagy választékban. Hoffmann Sándor Arad, Andrássy-tér 20. 6405

Faj nyulak

darabonként 5 koronáért, sárgarépa kilogrammonként 50 fillérért és fokhagyma kilogrammonként 4.60 koronáért kapható Salacz-utca 6., I. emelet. 6424

Karácsonylák

nagyban és kicsinyben kaphatók Ortutay Lajosnál Arad, Deák Ferenc-u. 29. Telefon 11—24. 6197

Memorandumok,

képeskönyvek, levelezőlap- és emlékalbumok, valamint egyéb karácsonyi ajándékok nagy választéka Deák Béla könyv- és zeneműkereskedése, Furray-utca. 6071

Tábori dobozok,

levelezőlapok, levelek és papíráruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 601

Különbéle.

Az Anusol

aranyér-kúpokat mindentel pótollják a Haemorholdal-kúpok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 3 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

858—1916. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a vásártéren levő utnak a védőtöltéstől a vásárállás bejárójáig terjedő 730 □ méternyi részének kövezése iránt folyó év december hó 26-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási ár 5000 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az arlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet résztvenni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az arlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénznek letétét igazoló nyugta mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnái az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1916. évi dec. hó 4-én tartott üléséből. A gazdasági szék.

10450—1916. pm.

Hirdetmény.

Az Országos Közéletmezes hivatal 8361—1916. számú rendelete szerint a cs. és kir. hadsereg főtábornokához állandóan érkeznek különböző állami és önkormányzati hatóságoktól megkeresések, melyekben különösen a hadsereg részére dolgozó üzemek számára szükségesített petrolum és egyéb motorhajtó anyag átengedése kérelmeztek.

Tekintettel arra, hogy a cs. és kir. hadsereg főtábornokának nem áll módjában az ily kérelmeknek eleget tenni, közlöm, hogy az ilyen igények kéréseivel jövőben közvetlenül a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz kell fordulni.

Variassy, polgármester.

TUZIFA

waggontételekben, olszámra felfűrészelve

jutányosan kapható
AUFRIEHT MIKSA
fakereskedésében

Arad, Kossuth-utca sarok ó temető előtt. 441

Ugyanott forgács olcsón eladó

Irodai kisasszony,

aki a magyar, német gépirásban teljesen jár t a s azonnal 6467

felvétetik.

Grünwa'd's Maskovitz

cégnél.

Viszketegség,

rühesség és sörör ellen biztos szer a

Hullám kenőcs

Hullám szappan.

Előnyei, hogy nem szagos és nem piszkít. Egy adag szappannal . . . 6 kor. Nagy adag szappannal . . . 11 kor. Csuládi adag szappannal 20 kor. Használati utasítás mellékelve. Rendelésnél titoktartás biztosítva.

„Hattyú” gyógyszerár Csanádpalota. 6352

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműk, legfinomabb anyagból, színes és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnék. —

Uri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek. 8418

Uraságok és kereskedő urak figyelmébe

Munkások és hadi foglyok részére raktáron van nagyobb mennyiségű téli vattás kabát, nadrágok, alsó trikó ruhák, komisz katonaring és lábraváló, valamint bőrből készült munkabakkancsok. Kérem az igen tisztelt vevőimet szükségletüket mielőbb beszerezni, míg a készlet tart. 6327

Herzfeld Gyula,

Meztalos Sándor utca.

Amíg a készlet tart

olcsó cipő-árusítás!

Amerikai női Chauxaux cipő legdivatosabb

36 kor.

Ugyanott

alkalmi szőrmeárúk kaphatók csak rövid ideig, amíg a készlet tart

SCHWARTZ cégnél

Furray-u. 3. 6374

Vidéki megrendelések pontosan eszakisítetnek.

Kozmetikai intézetet nyitottam

Furray-u. 4. sz. alatt,

ahol mindennemű szépségifjábát szakszerűen kezelik: szeples, májfoltos, mittezes, pattanásos arcot széppé, ráncos, öregedő arcot simára, pettyhűdtet üdöre kezelek. Szemölcsöt, hajszálakat villannyal végleg eltávolítok mindennemű fájdalom nélkül, szerrel csak rövid időre. Vörös orr s kéz kezelés, hajapátás, aróhámiaztás, aromassága jutányos bértetben. Fogadok 9—12-ig és 2—6-ig, hivatalnoknöket esti órákban. Szeretnék szótüldése vidékre is.

Felter Teréz,

Furray-u. 4. 6401

A magyarpécskai „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet

egy minden vonatkozásban megbízható óvadékképes

üzletvezetőt

keres.

Javaldalmazása havi 200 kor. fizetés és mintegy 250.000 kor.-ra tehető évi forgalom után egy százalék jutalék. Segédeket, ha ilyenekre szükség lesz a szövetkezet felzeli. Ajánlatokat: Hunyár Algernon főszolgabíró címén Magyarpécskára kérünk. 6478